

n e d e l j e k i

Primorski dnevnik

Poština plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo

Cena 50 lir

TRST, nedelja 6. junija 1965

Leto XXI. - Št. 133 (6111)

ZUNANJA POLITIKA JOHNSONOVE VLADE

Povratak k starim oblikam

Ko je pred nekaj manj kot pol leta predsednik Johnson prebral svojo «poslano narod» in nekaj kasneje govoril ob prevzemu predsedniškega položaja, s čimer je začrtal okvirni program svoje aktivnosti v letu 1965 in določil najsplošnejše smernice ameriške politike v prihodnjih štirih letih, so številni komentatorji po svetu opazili v vseh izjavah elemente neke nove usmeritve njegove vlade, posebno v zunanji zadevi. Ameriška vojaška intervencija v Vietnamu in Dominikanski republiki je ne glede na uradne «obrazložitve» in nekakšne motive, ki so pripeljali do teh ukrepov, v celoti potrdila njihova ugotovitev. Pokazala je, da ZDA vedno bolj odstopajo od načel o političnem reševanju problemov, s katerimi se morajo spoprijeti na mednarodnem področju, in uporabljajo vojaško rešitev. Pozitivna politika, ki je imela vse možnosti, da se v času Kennedyjevega vladanja spremenil v dolgotrajnejši proces s številnimi spodbudnimi posledicami glede splošnega položaja v mednarodnih odnosih in notranje razvoja v samih ZDA, kar je precej dvignilo mednarodni ugled njene oblikovalca in zagovornika tudi v sami Ameriki, je le še spomin na neko svetlo obdobje v sicer precej skrivnosten zgodovini ameriške zunanje politike. Zamenjala jo je politika «velike gorjače», ki temelji na pojmovanju, da morajo ZDA presuniti svet s svojo močjo in nepopustljivostjo.

Odtod tudi najnovejša teorija, po kateri so ZDA v okviru svoje «globalne politike» poklicane, da kljubujejo vsem spremembam v svetu, ki bi lahko ogrozile njihove «pravice in položaj», pridobijo v posameznih državah oziroma področjih, za katera so zainteresirane. V tej teoriji vidijo nekateri v svetu pojav nove «Johnsonove teorije», ki utegne imeti daljnosežne posledice za smer ameriške zunanje politike. Spravljanje vseh naprednih gibanj na zahodni polobli in zunaj nje pod skupni imenovalec «komunistične zarote in «komunistične nevarnosti», naj ne bo omogoči, temveč tudi opravičilo morebitne intervencije precej širših razmer, kakor na primer v Vietnamu in Dominikanski republiki, ter pridobi za to akcijo tudi podporo sil zunaj meja ZDA. «Očitno izvajamo — je te dni pisal Lippman v News Weeku — takšno zunanjo politiko, s katero bi se, če bi predsednikove besede jemali resneje in dobesedno, kaj lahko zapletli v neskončno verigo intervencij. Kajti Vietnam ni edino področje v vzhodni Aziji, kjer lahko nastanejo nevarnosti, pa tudi Dominikanska republika ni edini tak kraj v Latinski Ameriki. Razen tega je tukaj tudi Afrika. Če mislimo tako, kot smo govorili v zadnjem času o naši globalni odgovornosti, smo kaj lahko vsak trenutek zapleteni tudi v Afriki.» Nedavno tega, ob 20-letnici zmage nad fašizmom je šel predsednik Johnson pri razlaganju svoje «doktrine» še dlje in govoril o «osvoboditvi» vzhodnoevropskih držav izpod komunizma.

Tako zamišljena «Johnsonova doktrina» spominja v številnih svojih vidikih na politična stališča Johna Fosterja Dulasa iz obdobja najhujše hladne vojne. Zaradi specifičnega in dokaj zapletenega zračno-političnega mehanizma ZDA je težko ugotoviti, koliko je ta «doktrina» posledica notranje politiziranja in politike opuščanja reakcionarnim, agresivnim in militarističnim silam v Pentagonu in senatu ter koliko je rezultat zavestne usmeritve in politične filozofije sedanje ameriške vlade in njenih šefov. Toda, ne glede na pobudo je skrajno škodljivo, če ta zamisel temelji na napacnem prepričanju, da sedanji položaj v mednarodnem delavskem gibanju, posebno pa položaj v odnosih med Sovjetsko zvezo in LR Kitajsko, slabši položaj socializma in protimperialističnega gibanja na svetu, kar naj bi omogočilo afirmacijo politike sile in nasilne spremembe razmerja sil v svetovnih merilih.

Ni treba posebej poudarjati, da je lahko ta in takšna politika eden največjih virov nevarnosti za napredni in miroljubni razvoj sveta ter njegov obstoj. Zato je tudi razumljivo, če doživlja odpor, zaskrbljenost in nezadovoljstvo celotne napredne in miroljubne javnosti na svetu. Naletela je na obsodbo celo v ZDA, med tamkajšnjimi liberalnimi krogi, mladino in številnimi intelektualci, ljudmi, ki so pripravljene in sposobni spoznati vse negativnosti in nevarnosti ponovne vrnitve k politiki hladne vojne.

Po drugi strani pa se pred ameriško javnostjo postavlja tudi vprašanje, ali bo zaostrovanje na zunanem področju, vojaško angažiranje ZDA na raznih področjih pod geslom «obrambe svobode», «boja proti subverziji» itd., zavrlo, otežkočilo ali celo onemogočilo tisti pozitivni proces v notranjih odnosih, ki se je začel že v Kennedyjevem času in je pod Johnsonom pripeljal do sprejema zakona o enakih pravicah črncev in belcev, do široko zasnovane akcije za odpravo revščine; ki je dal ugodnejše ozračje za umetniško in znanstveno ustvarjanje itd. Kajti leta makartizma, dušenja vsakršnih svobodnejših nazorov v državi, leta, ki so povzročila toliko škode ugledu ZDA, se ujema z obdobjem najhujše hladne vojne in intenzivnega «angažiranja» ZDA v zunanem svetu. Ponovno angažiranje materialnih ter intelektualnih kapacitet naroda za «zunanje akcije» takšne vrste bi kaj lahko pripeljalo do ponovitve omenjenega položaja, do neke nove variante, ki bi bila toliko hujša, kolikor bi bilo to angažiranje intenzivnejše in obsejnejše.

ZDA so kot velika politična in materialna sila neločljivo povezane s splošnim dogajanjem v sodobnem svetu. Vsako nerazumevanje zakonitosti aktualnih družbenih procesov s strani ZDA, kljubovanje tem

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ob dvajsetletnici zmage nad fašizmom sta bili prejšnji teden v Trstu v Kulturnem domu še dve prireditvi. V torek je bila akademija, ki jo je priredila SKGZ, in na kateri so nastopili tudi združeni mladinski pevski zbori (zgoraj) s harmonikami pod vodstvom prof. Svetka-Grgiča. V četrtek pa je «Gledališče mladih 65» nastopilo s branjem pism na smrt obsojenih (spodaj) in s poljsko dramo «Korczak in otroci»

MCDIVITT IN WHITE ŠE DALJE KROŽITA OKOLI ZEMLJE

Vesoljska ladja «Gemini IV» bo jutri pristala na Atlantiku blizu Bermudskih otokov

Do sedaj poteka vse v popolnem redu - «New York Times» obžaluje ponavljanje poskusov zaradi tekmovanja pri osvajanju vesolja»

CAPE KENNEDY, 5. — Vesoljska kabina «Gemini IV» redno leti okoli Zemlje. Do današnjih večernih ur je preletela polovico določene poti: napravnih je 31 krogov in preletela milijon 370 tisoč kilometrov. V kabini je vse v redu. Astronavta se izvirno počutita in vsi aparati redno delujejo.

V zadnjih dveh urah se je tir kabine nekoliko skrčil, toda manj kakor so predvidevali. Apogej se je zmanjšal od 277 kilometrov na 254, perigej pa od 162 na 158. Zdi se, da so ostanki atmosfere na tiru, po katerem leti kabina, manjši, kakor so prvotno računali. Teoretično bi torej kabina mogla ostati na tiru približno pet dni od danes zjutraj, ne da bi bilo potrebno kako posebno manevriranje. Tudi rezerve kisika in goriva so zadostne. Toda program ostane nespremenjen, razen če ne bo treba predčasno prekiniti poleta.

Zemljo po poletu, ki je trajal poludrugi dan.

Danes se zdi, da so ugotovili, da je satelit, ki ga je McDivitt videl večer popoldne, verjetno ameriški «Pegasus II», ki bi moral po prvotnih računih leteti kakih tisoč kilometrov daleč od kabine «Gemini». Toda očitno je razdalja med obema satelitoma mnogo manjša. Tehniki poudarjajo, da je skoraj nemogoče določiti med dvema satelitoma, če ne letita po istem tiru. Tudi če letita po istem tiru, je trdenje malo verjetno. Kakor je znano, leti sedaj okoli Zemlje približno šeststo raznih predmetov. To so sovjetski in ameriški sateliti, nosilne rakete, drobec, majhne bakrene igle, katerih so jih izstrelili na tisoče med nekaterimi ameriški poskusi, morebitni ostanki tajnih satelitov, ki so jih izstrelili v ZDA in SZ. NASA je danes javila, da je druga stopnja nosilne rakete «Titan» padla v atmosfero in se razkrojila nad Atlantikom.

Agencija Srednji vzhod v Kaliforniji, ki je ameriška vlada uradno obvestila kairoško zunanje ministrstvo o možnosti, da bi «Gemini IV» pristala na ozemlju ZAR ali pa na področju blizu egiptovskega meja. S tem v zvezi so funkcionarji NASA izjavili, da je povsem normalno, da ZDA, ko izstreljuje satelite, obvestijo številne države, nad katerimi sateliti letijo, in jih prosijo, naj nudijo pomoč v zelo neverjetnem primeru, da bi kozmonavti pristali na njihovem ozemlju. Zato je samo zelo majhna verjetnost, da bi kabina «Gemini IV» v ponedeljek pristala v ZAR, ko bo 62-krat obletela Zemljo.

Ob 236 danes sta kozmonavta postavila nov ameriški rekord letenja po vesolju, ko sta tam preletela 34 ur in 20 minut in nadaljevala polet. Toliko časa je namreč maja 1963 ostal v vesolju ameriški kozmonavt Gordon Cooper z vesoljsko kabino «Faith 7». Toda svetovni rekord bo še vedno imel sovjetski kozmonavt Bikovski, ki je junija 1963 letel po vesolju 119 ur in 6 minut z ladjo «Vostok 5».

Ob 21.59 je vesoljska ladja začela svoj 35. krog okoli Zemlje. V kabini je vse v redu. Nadzorovani center je sporočil, da v primeru, da bi iz katerega koli vzroka morala ladja pristati na kopnem namesto na morju, bosta piloti lahko odskočila s pomočjo svojih padal v trenutku, ko bo posebno padalo zmanjšalo brzo padanja kabine. Prav tako sta piloti opremljena z vsem potrebnim za primer, da bi morala pristati v džungli ali v puščavi.

«New York Times» piše, da je slej ko prej stajal iz vesoljske ladje najprej sovjetski oficir Leonov, in izraza obžalovanje nad tem, da se poskusi ponavljajo zaradi tekmovanja pri osvajanju vesolja. Članek upa, da bo prišlo do skupnih prizadevanj in sodelovanja vseh držav — do osodelovanja, ki bo koristilo vsemu človeštvu.

Vsi imajo pravico

«Vsi imajo pravico, da prosto izražajo svojo misel z besedo, pisanjem in vsakim razširjevalnim sredstvom.»

Teh petnajst besed 21. člena ZDA petjanje italijanske ustave je tako nedvoumno jasnih, da jim ne more nihče kaj odkriti ali kaj dodati. Njih pomen je tako kristalno čist, da ga ne more nihče potvorniti, krivo tolmačiti ali mu kaj podkati. Vsaka beseda tega člena velja v polnem obsegu za vsakogar, ki živi v Italiji, prav tako za Italijane kakor za Francoze, Nemce, Slovence in druge pripadnike manjšinskih jezikov, brez razlike spola, plemena, jezika, vere, političnih nazorov, osebnih in družbenih razmer (3. člen ustave).

O vsem tem ni v Italiji nobenih

telo biti. Razdor med Italijani, ki so bili za spomenik z dvojezičnim napisom ali proti njemu, se je poglabljal. Pristasi odbora partizanske Italije so obsojali prepoved, naložili prisotbe in zahtevali naglo rešitev. Predstavnik oblasti jim je pojasnil, da je prisotbe poslal v Rim in bi tržbe potrditi. Vladni protislovenski tisk je dokazoval, da v Miljah ni Slovencev in je zato dvojezičen spomenik docela neumestno in nepotreben. Satirična pripora tržaškega italijanskega dnevnika se je v članku «Milje e non più Milje» neokusno rogala imenu Milje in slovenskemu napisu. Napredna italijanskega javnost in napredna italijanske stranke so se odločno zavezele za neokrnjen italijanski in slovenski napis, sklicujoč se na

25.582 ali 8,6 odst.!

Od 5. oktobra leta 1961, ko je bilo na Tržaškem ozemlju štetje — za razliko od goriske in videnske pokrajine — tudi po ta ko imenovanem «občevalnem jeziku», so minila tri leta in dobrih sedem mesecev. Toda šele pred večerajšnjim je neki tržaški dnevnik — potem ko smo se vsa ta leta zaman zanimali, kdaj bodo podatki štetja objavljeni — sporočil, da je v teh dneh Centralni statistični zavod rezultate končno objavil. Po skoraj štirih letih smo torej zvedeli, da je samo za 25.582 ali 8,6 odst. vseh oseb Tržaškega ozemlja «občevalni jezik» slovensčina. Toda tržaški Slovenci že več kot petdeset let poznamo pretevanje — tako dolgo sicer v zadnjih 200 letih še nobeno ni trajalo — in smo že vnaprej povedali, da njegovih «rezultatov» ne moremo priznati. V tem smislu je že pred tem štetjem enajst političnih in kulturnih organizacij, katerim Slovenci v Trstu pripadamo, podpisalo zadevno izjavo, da «izid štetja ne bodo priznale nobene veljave».

Po popisu pa so iste organizacije objavile še naslednjo izjavo in jo poslale predsedniku republike, predsedniku vlade, ministru za notranje zadeve in pravosodje, gen. vladnemu komisarju v Trstu, Statističnemu uradu OZN, Italijansko-jugoslovanski mešani komisiji, Centralnemu uradu za statistiko v Rimu in Uradu za statistiko, štetje in študij v Trstu:

Podpisane politične in kulturne organizacije, predstavniki slovenske narodne skupnosti na Tržaškem ozemlju, v zvezi s popisom prebivalstva, industrije in trgovstva, ter se še vedno zavemajo zanj.

Slovenski javnosti ni bilo treba pojasnjevati, za kaj gre. Prečitno je bilo, da je vse zagrinjanje spomenika usmerjeno v novo kršenje njenih jezikovnih pravic in protijustici. Po svojih organizacijah in svojem tisku je krepko dala duška svojemu ogorčenju nad zapostavljanjem in novimi žalitvami. Spomenik je postavljen v postavljen spomenik tristo padlih borcem za svobodo obeh domačih narodnosti, Italijanske in slovenske. Med padlimi je bilo sto osemdeset Slovencev in stoletni set Italijanov, ki so dali svoja življenja za doljšo bodočnost svojih rojakov. Številke same so nad vse zgornje. Številke bi slovenskim žrtvam niti zdaj ne priznal pravice do slovenskih napisov na grobovih in spomenikih, bi pokazal, da ni nikoli razumel in tudi danes se ne razume pomena osvobodilne borbe raznih evropskih narodov, da hoče slovenske padle borce se po smrti raznarodovati in brez konca omeščati njihov spomin v duhu davno propadle črne vladavine. To bi bila za Slovence v Italiji najkvarnejša dvojezičnost.

Po kritem je neki protislovenski govornik označil neke Slovence v Italiji kot časne goste. Ti gostje živijo po večini več ko tisoč let na svoji domači grudi. Nekateri nestrpni prepovedovalci slovenskih napisov pa so prišli v deželo pred nekaj leti, drugi pa se emiraj prihajajo. V štirih promenu vemo, da so vsi prebivalci nasega planeta le časni gostje na njem: šestdeset, osemdeset, redko sto let — in gostovanje se zaključijo pri vseh enako. Pravica narava ne pozna tujec. Skušajmo si časno gostovanje medsebojno lažjati, namesto da bi si ga gramili.

Neredno in mučno je tudi to, da prihaja gonja soper slovenski napis na spomeniku v Miljah v jubilejni teden zmage nad fašizmom, v svetlanih dneh prošnje o svoboditve, da ne nepotrebnost štati in vzmernija domače prebivalstvo v dno, ko si obeh sosedni državi, Italiji in Jugoslaviji, uspešno prizadevata, da bi se v obeh boji in boji štira in utrjevala načela mirnega sožitja in medsebojnega razumevanja tudi na manjšinskem področju.

ANDREJ BUDAL

V prejšnjem tednu

V Beogradu se je v petek začela konferenca 'Vzhod-Zahod', ki bo trajala do 7. t.m. Na konferenci sodeluje okrog sto javnih, političnih in kulturnih delavcev iz 20 evropskih držav in Kanade. To je deseto zasedanje te vrste. Nje govrni namen je, da se udeleženci pri zaprtih vratih pomenujo o aktualnih vprašanjih in predlagajo način za njih reševanje.

Na letošnjem zasedanju potekata vzporedno dve konferenci. Prva je politična, na kateri razpravljajo o atomski obojorotivnosti in o nevarnosti, ki jo pomeni za evropsko varnost, ter o krizi v OZN. Druga pa je gospodarska. Na njej analizirajo ovire, ki preprečujejo uspešno gospodarsko sodelovanje med Vzhodom in Zahodom.

Razprava Vzhod-Zahod za okroglo mizo ne obvezuje vlad in tudi ne vodstev političnih strank ali struj, katerim pripadajo udeleženci. Vendar pa je konferenca velike važnosti, ker prispeva k ustvarjanju ozračja za zблиžanje in medsebojno razumevanje ter k odстранjanju predsodkov, s tem da se vsestransko razumevanje izmenjuje in svobodno izražajo svoje misli. Zmenjava misli ne obvezuje vlad in ne opozna trenutnih diplomatskih potez, in prav to je do sedaj vedno prispevalo k realnem gledanju na posamezne probleme. To vsakokrat pomeni tudi nov prispevek k iskanju rešitve in koristen nasvet vlad in mednarodnim organizacijam.

Med take pobude spadajo vse dosedanje resolucije, ki so jih sprejeli na prejšnjih zasedanjih in ki se tičejo splošne in popolne razorožitve, brezatomskega področja v Evropi, vloge OZN, mirojlubnega sožitja, sistema evropske varnosti, gospodarske pomoči nerazvitim deželam in drugih.

Sedanje zasedanje sovpada prav s časom, ko je v splošnih mednarodnih odnosih nastala nova kriza in ko je vsak posameznik za medsebojne stike združuje tega zelo dragocen. Poleg tega zaseda konferenca v predstolnici ene od nevezanih držav, ki je mnogo prispevala k politiki mirojlubnega sožitja in mednarodnega sporazumevanja.

Inhodišnja točka za razgovore je Evropa s svojimi problemi. Le škoda je, da spričo s sedanjem mednarodnim položajem ne bodo pri debati sodelovali tudi ZDA. Vendar pa to niti ne omejuje debate, saj so danes svetovna dogajanja na katerem koli delu sveta medsebojno povezana in obojeh svetov ni mogoče odvojeno gledati, med katerim delu sveta ogroženo mir na vsem svetu.

V pozdravnem govoru je bivši državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović poudaril, da nastrotja med raznimi ideološkimi in ideološkimi bistvene vloge v sedanjem zaostajanju mednarodnih odnosov, kajti iste ideologije so si bile navključ tuji pred nekaj leti, pa je vendarle popuščala mednarodna napetost. Dodal je, da po njegovem mnenju v sedanem svetu ni nujno, da iz razlik v ideološki kakor iz razlik v družbeno-političnih sistemih raznih držav nelehno raste zaostritev mednarodnega položaja in splošna vojna. Zaostritev dejansko povzročajo in ustvarjajo dejanja, ki — glede kateri ideološki nagibi — porajajo — v praksi zaključujejo temeljna načela sožitja.

Poudaril je tudi, da danes miru ni moč utrijevati na podlagi crvotvečja, terorja in strahu. Noben pameten človek ne more tega ravnotežja priznati kot trajno podlago mednarodnih odnosov. Razorožitveni problem je kljub raznim tehničnim vidikom predvsem političen problem. Če vsi prikazujejo politično vojno in pripravljenost, bo le moč najti formulice, ki bodo izražale skupne interese in voljo.

Se posebne važnosti pa je problem jedrskega orožja. Vredno teže bo preprečevati sirdenje tega orožja, če se ne začne vsaj atomsko razoroževanje sedanjih jedrskih velesil. Preprečiti je treba tudi, da v Zahodu ne Nemčija v kakršni koli obliki prišla do jedrskega orožja ali do pravice, da sodeloča o njegovi uporabi.

Tudi sedanja kriza v OZN je nastala na enaki podlagi kakor zaostritev mednarodnih odnosov in je izraz te zaostritev. Toda kljub vsem slabostim je OZN vendarle nenadomestljiv mednarodni instrument za reševanje političnih, gospodarskih in socialnih problemov današnjega sveta ter za krepitev mira. Zato je nujno, da ta organizacija čimprej obnovi svojo normalno dejavnost.

Vprašanja, ki so na dnevnem redu sedanje konferenca, so v marsičem nedeljiva od ohranitve mira in od naporov, da se prerušči nevarnost novih spopadov. Če bo na tem zasedanju prevladalo splošno prepričanje, da je potreben odločen odpor proti vsem stremeljem, ki ogrožajo mir ter svobodno neoviran razvoj dežel in narodov, tedaj bo dalo nov priopevek splošnim prizadevanjem mirojlubnih sil, da nevtalirizirajo tiste sile, ki imajo korist prav v zaostrovanju mednarodnih odnosov.

VLADNA VEČINA SE JE ZNOVA SKRPALA
Začela se bodo pogajanja za kompromis v zvezi z zakoni o kinematografiji

Gledje šolstva pa je vladna večina sprejela resolucijo La Malfe - Izjava CGIL o poročilu Carlija

PRIM. 5. — Po burnih razpravah je prišlo do zatijša, tako da so glede zakona o filmih celotni spor prelozili na 15. junij in da so nekako skrpal vladno večino glede sisknih vprašanj na osnovi resolucije, ki jo je predložil republikanski predstavnik La Malfe. Resolucija štiri stranke sicer niso predložile enotno, vendar so vse glasovale zanj in so tudi soglasno odbile tako komunistično kot liberalno resolucijo.

Gledje zakona o filmih kaže, da je bil odločen razgovor med predstavnikom tajskega KD poslancem Piccolijem in odgovornim za film v vodstvu PSI Paolicchijem, ki sta se sestala v poslanski zbornici. Paolicchi je po razgovoru dejal, da se bodo sestali prihodnji teden in da to pomeni, da bo prišlo do pogajanj.

V bistvu gre za kompromisni predlog, da vlada izdela formalno novo tekst uvodnega odstavka petega člena zakona o kinematografiji in da v senatu zavrne — z glasovno večino — demokratski predlog, da vlada predloži zakon, ki obvezuje vlad in ne opozna trenutnih diplomatskih potez, in prav to je do sedaj vedno prispevalo k realnem gledanju na posamezne probleme. To vsakokrat pomeni tudi nov prispevek k iskanju rešitve in koristen nasvet vlad in mednarodnim organizacijam.

Minister Tremoloni je sprejel predsedniška združenja za promet Trombetto in predsednika združenja spedičev Sisco, ki sta obravnavala težave zaradi carinskih uslužbenec. Predstavnik neposredno zainteresiranih operaterjev sta dejala, da gre v resnici za »boljšo prometa«, ko se skusa na osnovi zastaralih predpisov osvoboditi in je dobitelj liberalni, poslanec v Plzen, kjer mu je prebivalstveno pridobil navdušen in toplej sprejem.

CGIL je objavila noto, v kateri pravi, da poročilo guvernerja Italijanske banke Carlija tudi to pot opozna strukturalnih pojavov, ki so podlaga težav v Italiji. V pozdravnem govoru je bivši državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović poudaril, da nastrotja med raznimi ideološkimi in ideološkimi bistvene vloge v sedanjem zaostajanju mednarodnih odnosov, kajti iste ideologije so si bile navključ tuji pred nekaj leti, pa je vendarle popuščala mednarodna napetost. Dodal je, da po njegovem mnenju v sedanem svetu ni nujno, da iz razlik v ideološki kakor iz razlik v družbeno-političnih sistemih raznih držav nelehno raste zaostritev mednarodnega položaja in splošna vojna. Zaostritev dejansko povzročajo in ustvarjajo dejanja, ki — glede kateri ideološki nagibi — porajajo — v praksi zaključujejo temeljna načela sožitja.

Poudaril je tudi, da danes miru ni moč utrijevati na podlagi crvotvečja, terorja in strahu. Noben pameten človek ne more tega ravnotežja priznati kot trajno podlago mednarodnih odnosov. Razorožitveni problem je kljub raznim tehničnim vidikom predvsem političen problem. Če vsi prikazujejo politično vojno in pripravljenost, bo le moč najti formulice, ki bodo izražale skupne interese in voljo.

TITO OBISKAL PLZEN
Predsednik SFRJ in ČSSR sta na zborovanju poudarila načela mirojlubnega sožitja

PRAGA. 5. — Predsednik SFRJ maršal Tito je prisel danes zjutraj iz Bratislave v center češkoslovaške teške industrije Plzen, kjer je bil pred prvo svetovno vojno dva tedsa zaposlen kot kovar in v drugi svetovni vojni kot vodja obrambnih delov. Predsednik ČSSR Novotnyja in njegove soprognice sta se pred njim v Plzen, kjer mu je prebivalstveno pridobil navdušen in toplej sprejem.

Na velikem zborovanju delavcev teške industrije »Zavodi Vladimir Ilič-Lenina«, ki zapuščajo okrog 45.000 delavcev, sta govornika Novotny in Tito in sta se, poleg prikazovanj uspehov obeh držav na raznih področjih družbenega in gospodarskega življenja, dotaknila tudi mednarodnega položaja. Novotny in Tito sta poudarila, da narodi obeh držav želijo živeti v miru in da zunanja politika obeh držav temelji na načelih mirojlubnega, sožitja med državami z različnimi družbeno-političnimi sistemi. »Samo po sebi se razume«, je v zvezi s tem poudaril Novotny, »da si načeli mirojlubnega sožitja ne zamisljamo kot toleriranje politike reakcionarnih sil in kontrarevolucije.

Mi vidimo v politiki mirojlubnega sožitja predvsem pot za preprečevanje vojne, pot k svobodi vseh narodov ter demokratičnemu in naprednemu razvoju človeštva.« Novotny je obljubil obojoročeno intervencijo ZDA v Vietnamu, obljubil vso pomoč češkoslovaške vjetnamskemu ljudstvu v njegovi borbi za neodvisnost, in je ugotovil, da so Združene ameriške države danes v sili, da se obranejo na svetovni ravni. »Maršal Tito je s svoje strani do dal, da so sedanje napadalne akcije reakcionarnih sil usmerjene na čast Tita in njegovi sprogti predstolnic obliki Plzena, in je ugotovil, da so Združene ameriške države danes v sili, da se obranejo na svetovni ravni.

Francoski socialisti razpravljajo o «federaciji»
procesom z nasilnimi metodami lahko torej samo še bolj zaplete mednarodne odnose in poveča nevarnost preručanja lokalnih vojn v svetovni spopad najširšega obsega. Takšen položaj, temelječ na politiki pritiska in izsiljevanja povzročajo obenem veliko škodo tudi ugledu ZDA. Izgubljeno zaupanje na mednarodnem področju, posebno pri narodih in državah, ki se borijo za svojo neodvisnost, nedotakljivost ter gospodarski in družbeni napredki, si je težko znova pridobiti. To med drugim potrjuje tudi vsa dosedanja zgodovina protikolonialnega in naprednega boja. Brez dvoma bi bilo za ZDA politično manj škodljivo, če bi priznala pravice narodom, da samostojno izberejo pot lastnega razvoja, ki jim najbolj ustreza, kot pa da priznajo same odgovornosti zaradi nasilnega in brezobzirnega zatiranja zgodovinsko in družbeno neizogibnih sprememb v raznih delih sveta. M. K.

Nehrujeva sestra v baraki
NOVI DELHI. 5. — Sestra pokojnega Nehruja, ki jo so volivci Alahabada izvolili za poslanko, je sporočila, da je sklenila živeti v zaprtju. Za to se je odločila, ker mora ostati pri svojih volivcih, da bo bolje razumela njihove probleme.

NOVI DELHI. 5. — Sestra pokojnega Nehruja, ki jo so volivci Alahabada izvolili za poslanko, je sporočila, da je sklenila živeti v zaprtju. Za to se je odločila, ker mora ostati pri svojih volivcih, da bo bolje razumela njihove probleme. Gospa Lakshmi Pandit si je dala postaviti kočjo v vasi Asapur, dvanajset kilometrov od Alahabada. V koči je seveda tudi telefon z nekaterimi modernimi priključki.

Konferenca komunistov zahoda
DUNAJ. 5. — V jutrišnjih šestih dneh se v Dunaju odvijata konferenca komunistične stranke »Volkstimes« vzhodnih evropskih komunističnih strank, ki je bila od 1. junija v Bruslju. Na konferenci so izmenjali izkušnje in stališča o sedanjih političnih vprašanjih. V uradnem sporočilu pozivajo na solidarnost z borci v Vietnamu, ljudstvom Dominikanske republike in pošiljajo pozdrav ljudstvu Cipra.

Še 15.000 ameriških vojakov za vojno v Južnem Vietnamu
S tem se bo število ameriških vojakov v tej državi zvišalo na 60.000

SAIGON. 5. — Danes so javili, da bo v kratkem prisel v Južni Vietnam drugih petnaest tisoč ameriških vojakov, ki bodo imeli posebno vozila primerna za operacije na močvirnatih področjih in na raznih poljih. S tem se bo število ameriških vojakov v Južnem Vietnamu dvignilo na 60.000.

Danes so ameriška letala izvršila šest bombnih napadov na Severni Vietnam. Sestrinja so bila tri ameriška letala. iz 17 evropskih držav, ki bodo med tridnevnim zasedanjem za zaprtimi vrata skušali ugotoviti, kaj ovira širjenje razvoj gospodarskega sodelovanja in trgovinske izmenjave v odnosih med Vzhodom in Zahodom. Udeležence konferenca je po otvornem govoru tajnika organizacijskega odbora Mehra v imenu jugoslovanske gospodarske zbornice pozdravil predsednik zbornice Jakob Blažević, ki je zatem omenil napore Jugoslavije za razširitev trgovinskih in gospodarskih odnosov med državami evropskih gospodarstev, ki je v ugotovil, da so trgovini in gospodarskim odnosom med Vzhodom in Zahodom potrebne številne spodbude, da bi dosegli stopnjo, ki se sklada s trgovskimi in gospodarskimi odnosi med razvitimi področji na svetu. Blažević je prvi tem poudaril, da je treba za razvoj gospodarskih odnosov med Vzhodom in Zahodom nadaljevati na podlagi dosedanjih uspehov in izkušnje v razvoju medsebojnega sodelovanja in gledati, da se v teh okvirih najdejo osnove za razširitev obsega in strukture trgovinske izmenjave.

DAR ES SALAM. 5. — Predsednik kitajske vlade Cuenjang in predsednik Tanzanije Njerere sta imela danes svojo prvo sestanico. Njuni govori so bili v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja. Njuni govori so bili v duhu prijateljstva in medsebojnega razumevanja.

LADJE V LUKAH
V Kopru so bile večeraj zasedne naslednje ladje: motorna ladja Mekana, motorni čoln Lubjančan, libanonski (ZDA), m/l Sonja (Holandija), m/l Triglav (V. Nemčija), m/l Ravello (Italija), m/l Mariva (Italija) ter m/l Ivan Mazarin (Jugoslavija).

V TRASKEM PRISTANIŠČU
Večraj so bile v traskem pristanišču naslednje ladje: Libertas (Nizozemska), Vicenza (H.), Helwan (ZAR), Mirna (Jug.), Raffaello (H.), Brick VII-Maria (Dormo (H.), Luo (Libanon), Libanonski (ZDA), m/l Sonja (Holandija), m/l Triglav (V. Nemčija), m/l Ravello (Italija), m/l Mariva (Italija) ter m/l Ivan Mazarin (Jugoslavija).

SPORITVENI
Giro nespremenjen v predzadnji etapi
Danes tekma Jugoslavija-Poljska

MOSKVA. 5. — Danes se je odigralo predzadnje kolo prvega dela evropskega košarkarskega prvenstva. V finalu štirih klubov igrala moštva, ki bodo zasedla prvi dve mesti v obeh skupinah.

Table with 3 columns: Team, Score, and Points. Rows include BIFOSI FRANCO, ZILHOI Italo, and others.

Fantastičen rekord Clarka na 5000 m
LOS ANGELES. 5. — Ron Clarke (Avstral.) je izboljšal svetovni rekord na 5000 m s senzacionalnim časom 13'25"8 (njegov prejšnji rekord 13'36"6). Mimogrede je izboljšal tudi lastni svetovni rekord na 3 milje s 13'00"4 (prej 13'07"6).

Primorje-Triestina 5:4
REKA. 5. — Vatelropo tekma med Triestino in Primorjem se je končala z zmago Primorja 5:4. Tekma je bila živahna in napevana. Obe moštvi se bosta ponovno srečali na Reki 17. t.m., medtem ko se je tekma med njima pred dvema tedoma v Trstu končala neodločeno 3:3.

Radio Veletrazija
NEDELJA 6 JUNIJA
Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Radio Trst A
8.00 Kolarica: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maja; 9.50 Godalni orkestri; 10.30 Poslušali boste...; 11.00 S pesmijo na pianino; 11.15 »Andrejek išče botra«; 11.50 Ringaraja za naše mlaičke; 12.00 Nabožna pesmi; 12.30 Glasba po želja; 13.00 Kdo, kdaj, kaj...; 13.30 Glasba po želja; 14.45 Karakteristični ansambl; 15.00 Poteta F. Hardy in F. Cigliano; 15.15 Kladivarska lahka glasba; 15.30 »Krokodila«, drama; 17.30 Bettinelli; 18.00 Kdo, kdaj, kaj...; 18.30 Glasba po želja; 19.00 Glasba s filmskih trakov; 19.00 Scarlatijevke; 19.15 Nedeljski vestnik; 19.30 Tangi in valčki; 20.00 Sport; 20.30 Letja Rehar; »Sinka je zibelala«; 21.00 Vabilo na glas; 22.00 Glasba po želja; 23.00 Domaći Velehrad in Vitava, simf. pesnitve; 22.40 Moderni ritmi; 23.00 Melodije.

Bankovec za sto dolarjev

ALFRED POLGAR

Verica je priskakljala do klopi v parku in povohala cevlike starca, poleg katerega je sedel Thomas. Starec se je dobrohotno nasmehnil: «O, ti drzni gobček! Ko sem bil še mlad, je bilo v parku polno malih rdečkasto rjavih veric. Toda vse je neka roparica pokončala. Starec se je zadovoljno razgledoval naokoli in dejal: «Lepa jesen je letos. Vse je še zeleno.»

«Da, je pripomnil Thomas, a ko bi se bilo kaj denarja?»

«Toda, je pripomnil Thomas, a ko bi se bilo vse še bolj zeleno, se razume.»

Neka elegantno običena gopa se je sprehajala mimo Thomasove klopi. Dva kodra svilen sive barve, pošesana po zadnji pasji modri, sta tečala za njo. Psička sta zalajala na Thomasa, a gopja ju je z vrvice povlekla k sebi, kakor bi jima hotela reči, da tega razcapanca res ni treba opaziti. Pri vodometu v bližini se je igrala neka deklica, pritiskala s prstom na šobo in tako škropila po okolici. «Pusti vodometa pri miru, prekletá malopridnica!» jo je ozmerjal Thomas. Bil je utrujen, slabe volje in lačen. Ni hotel večerjati doma, samo da mu ne bi bilo treba gledati čemernega materinega obraza, a v žepu ni imel niti pare. Ko je ostal brez službe, je zasovražil ves svet in vse ljudi, posebno pa še bogataše, ki so samo lenuharili.

Iz stranskega drevoreda je

bilo slišati razburjene glasove, ki so prihajali bliže. Prišla je gopa z obema imenitnimi kodroma, a z njo policijski častnik in neki človek v raztrganem telovniku. Gopja je razburjeno nekaj pripovedovala častniku in mu pri tem s svojo torbico iz krokodilje kože mahala pod nosom. Človek v čolnarskem telovniku je odbijal obtožbe, ki jih je proti njemu izrekla gopa, medtem ko ju je častnik opominjal na red.

Ko so šli mimo travnika v parku v bližini klopi, na kateri je sedel Thomas, je leta opazil, kako je človek v čolnarskem telovniku za nekim grmom vzel roko iz žepa in spustil v travo zmečkan košček papirja Brž ko so vsi odšli, se je Thomas odpravil in grmu.

V travni je ležal bankovec za sto dolarjev.

Neki vojak je v tistem roku šel s svojim dekletom čez travnik. Thomas se je spustil v travo in vzel svojo cepico na metuljčka. Thomas ni bil nepošten. Ko mu je pred nedavnim prodajalcem častnikovo pomoči vrnil preveč drobca, mu ga je takoj vrnil. A ko so mu neke vrtili manjvredne kanadski kovance za 25 centov, ga ni skušal podtakniti komu drugemu, ampak ga je v svojo škodo menjal v menjalnici.

Kaj naj počne s to dragoceno najdbo? Če jo odnese na policijo, bo bankovec za sto dolarjev stala dva v torbico iz krokodilje kože tista gopa, a ta rešitev Thomasu ni bila všeč.

V negotovitosti, kaj naj počne z denarjem, ga je vse bolj obvladala misel, da ga obdži. Kakorkoli je razmišljal, razmerje «za» in «proti» je bilo 50:50.

Dal je cepico na glavo, poravnal bankovec in se zastrmel vanj. Predsednik Cleveland je z njegova gledal resno, neprizadeto, Nobenega dobrega nasveta ni mogel prebrati z njegovega obraza. Pokril je bankovec a roko in sklenil, da ga bo obdržal, če je na številki bankovca na koncu sodo število. Kakor kak igralec pokerja in nalatno vlek roko čez številko in odkrival številu za številom. Zadnje je bila ničla. Thomas je ugotovil — po krajsšem aritmetičnem dvomu — da je ničla sodo število.

Ko se je potikal po ulicah, je njegova roka v žepu krepko stiskala bankovec, a njegova razigrana domišljija mu je pričarala različne možnosti. Sum mesta je imel tega večera zanj poseben, vznemirljiv čar. Ulice, prepolne življenja, so ga nosile, kakor nosijo valovi človeka, ki zna plavati. Vsa dekleta so se mu zdela očarljiva, celo tako, ki ni niso bila. V neki uložbi je videl obek: zlato sreč, predobeno s puščico, cena: 29,50 dolarja. Postajal je pred restavracijami in bral jedilne liste. A kako bi mlad človek v razcapani obleki zamenjal stoderlarski bankovec za manjše bankovce in drobci? To je bilo težavo početje. Thomas je preložil rešitev problema na naslednji dan.

V them in temnem parku in na prav tisti klopi kakor popoldne je Thomas zadremal. Nadenen sunek vetra mu je vrgl cepico z glave. Ko se je pripognil, da bi jo pobral, je s tega položaja opazil blizu tistega grma plamenček, kako se pri zemlji prižiga in zopet ugaša.

Thomas se je rodil v Brooklynu. Vedel je, da v Ameriki ni duhov, posebno ne v New Yorku. Najti jih je samo še v kinematografih, če se črnskim komikom nabreknejo oči kakor kuhana jajca. Ko je prišel bližje grma, mu je srce začelo biti hitreje. Človek z vžigalci je bil tisti v čolnarskem telovniku, ki je ukradel sto dolarjev. Za Thomasa.

Mož je skočil proti njemu. A ko je zagledal mršavega mladega človeka v borni obleki, se je pomiril. «Imas vžigalci, miadi mož?» Ko mu jih je Thomas dal, je zopet začel iskati po travni. Thomas ga je opazoval z mešanimi občutki: z zavestjo krivde in škodoželjnostjo pa zopet s sočutjem. «Ali si kaj izgubil?» «Denar.» «Dosti?» «Dosti.»

Ko je tat porabil zadnjo vžigalico, se je udesel na rob travnika. Thomas pa zraven njega. «Kje si izgubil? Tu?» «Da, prav tu.» Kako se je to zgodilo? «Smola, prekletá smola!» Zmenada pa je stresel Thomasa za rame: «Človek, ali si sploh kdaj videl bankovec za sto dolarjev?» «Seveda. Na njem je predsednik Cleveland. Z brado.» «Uh! Predsednik Cleveland naj me... Sto dolarjev! Ali sploh veš, kaj vse si moreš kupiti za sto dolarjev?» «No, celo vrsto stvari.» «Srajco, vžigalnik, whisky, kravato, žepni nož.» «Ročno uro.» «Cigarete, celo škatlo cigaret. Pa žepni nož s škarijami, šilom, odcepnikom.» «In obesek.» je dodal Thomas.

«A zdaj je vsega konec.» je rekel moški v čolnarskem telovniku. «Denar je gotovo že kdo našel.»

«Morda ga je najditelj odnesel na policijo? Pa ga boš tam

dobil vrnjenega.» «Prenehaj! se je tat zarežal. «To je res dobra šala, ha, ha, ha! Nekdo gre ob travniku, in kaj vidi v travni? Spomnišce? Ne, stoderlarski bankovec. Lepo dišeči bankovec za sto dolarjev! In ga odnese na policijo! To si bral v Snejguličju, kajne?» Mož je vzdihnil. «In danes bo ta lopov, ta prekleti tepec užival z mojim denarjem.»

Oba sta opazila policaja šele, ko jim je luč njegove žepne svetilke posvetila v obraz.

«Kaj vidva v tem nočnem času sedita tu v travni?»

«O, samo tako...» je zašepetal Thomas. A tat se je nakrmil in rekel: «Loviva zrak, general.» «Ne bodi drzen, dečko!» ga je posvaril policaj pa mu močno posvetil v obraz, a nato še po vsej njegovi postavi. V teh nekoliko trenutkih, kar je bil v temi, je Thomas neopazno spustil zmečkani bankovec v travo in ga potisnil z nogo k zemlji. «Poberita se domov!» jima je ukazal policaj in odšel.

Thomas si je obrazil znoj s čela, a tat se mu je potuhnjeno posmechoval: «Saj se vos tresel! Si se tako prestrašil?» «I kje? Pa ti!» «Jaz? Nimam razloga za strah. Ne več — na žalost.» Zalostno je pogledal po travni.

«Jaz bi na tvojem mestu iskal še naprej.» mu je dejal Thomas. «V temi?» «Saj se bo skoro začelo svitati. Za eno uro ali tako...»

Thomas je vstal in odšel proti domu. Bil je zadovoljen sam s seboj, a ta zadovoljnost je imela briedek priokus.

Približno v času splavitve obeh novih admiralskih ladij italijanske trgovinske mornarice, «Michelangelo» in «Raffaello», je plovna družba «Italia», lastnica obeh ladij izdala dve razkošni mapi z reprodukcijami umetnin obeh velikih mojstrov, po katerih nosita ladiji ime. (Ladija «Raffaello» je bila napravljena v Trstu in v kratkem bo odpelala v Genovo.) Iz mape posvečene Rafaelu, je gornja reprodukcija slike, ki se nahaja v galeriji Pitti v Firencah in je nastala okrog l. 1516. Slika je portret gospo s pajčolanom. Pravijo, da gre za žensko, v katero je bil Rafael zaljubljen in je pozneje bila poznana pod imenom Fornarina.

Približno v času splavitve obeh novih admiralskih ladij italijanske trgovinske mornarice, «Michelangelo» in «Raffaello», je plovna družba «Italia», lastnica obeh ladij izdala dve razkošni mapi z reprodukcijami umetnin obeh velikih mojstrov, po katerih nosita ladiji ime. (Ladija «Raffaello» je bila napravljena v Trstu in v kratkem bo odpelala v Genovo.) Iz mape posvečene Rafaelu, je gornja reprodukcija slike, ki se nahaja v galeriji Pitti v Firencah in je nastala okrog l. 1516. Slika je portret gospo s pajčolanom. Pravijo, da gre za žensko, v katero je bil Rafael zaljubljen in je pozneje bila poznana pod imenom Fornarina.

Zbirka novel

Tam gori za hramom

(Peta knjiga Ingoličevega izbranega dela.)

Založba Obzorja v Mariboru že tretje leto izdaja izbrano delo Antona Ingoliča, vsako leto po dve knjigi. Pravkar pa je izšla peta knjiga te zbirke, ki bo vsem prijateljem domačega slovstva še bolj približala Ingoličovo pripovedno umetnost. Po prvih štirih knjigah, ki so prinesle Ingoličeva daljša dela, romane «Na splavih», «Matevž Visočnik», «Lukarija», «Vinski vrh», ki tvorijo jedro Ingoličevega pripovedništva, vsebuje nova knjiga črtice in novele, najboljše primere njegove predvojnokrajse proze. Knjiga nosi naslov «Tam gori za hramom», kot ga je nosila zbirka Ingoličevih črtic in novel, izšla leta 1956. Res je, da je tudi v novi knjigi izbranega dela novele s tem naslovom ena najboljših, naravnost mojstrskih novel, priobčena na koncu knjige kot najvidnejši izraz celotne zbirke. Toda vsebinska ureditelj te knjige izbranega dela je bistveno drugačna kot v istoimenski knjigi. Poleg novel, objavljenih v zbirki «Tam gori za hramom» in «Oči», vsebuje nova knjiga osem takih novel, ki so bile doslej objavljene samo v predvojnih revijah in mesečnikih in so tako kratki prikratk urščene v toknost novelistično zgradbo. Peta zvezek Ingoličevega izbranega dela zaključuje tako predvojno pisateljsko obdobje. Z romanom «Človek na meji» bo prihodnji šest zvezek izbranega dela posegel iz predvojnih dni že v vojni in povojni čas.

Anton Ingolič sodi med tiste slovenske pisatelje, ki so v času med obema vojnama izbojevali zmago napredne miselnosti in realizma — tako je zapisal in

nasprotja predvojnega časa, pa tudi v moralno problematiko posameznih ljudi, ki jih predstavljajo v teh svojih delih je Ingolič morda še bolj pristen, še bolj neposreden kakor v daljših delih. Ljudje, ki jih opisuje, predstavljajo mali ljudi, dninarji, vinarji, bujarji, hišci in dekle opozarjajo nase z zgoščeno podobno svojega življenja in svoje usode, celotna knjiga kot mozaik teh usod pa pomeni pomembno umetniško obdobje naše predvojne resničnosti.

Knjiga «Tam gori za hramom» obsega šestnajst črtic in novel, med katerimi pa kljub vsem ostalim petnajstim delom vendarle izrazito izstopa zadnja novela, po kateri nosi cela knjiga naslov. Ta mojstrsko izdelana zgodba o bogatem posestniku, lastniku gorice, pomemčenu Jelovsku in tragični smrti njegove vničarke, ki umre med pojedino svojega gospodarstva takorekoč od lakote, je kričasta obtožba starega družbenega reda in socialnih krivic, ki jih je dopuščal in jih ni znal rešiti.

Ingoličeve knjige izbranih novel je s sodelovanjem avtorja uredil Mitja Mejak. Za opremo in izdajo zvezkov je poskrbel Janez Vidic. Pogrešamo pa nekaj spretnih besed, ne toliko o posameznih delih, kot o značaju celotne novelistične Ingoličevega dela, kar bi s pridom koristilo bralecem.

Sl. Ru.

PISMO STANETA STAREŠINČA IZ BRATISLAVE

Poklicno gledališče so dobili Slovaki šele v novi državi po prvi svetovni vojni

Tudi v času kvizlinske države se fašizmu ni posrečilo širiti svoje ideje čez gledališko rampo

Pred dnevi je v Ljubljani gostovalo slovaško narodno gledališče iz Bratislave (SND — Slovenske Narodne Divadlo). Stane Starešinič, ki se kot stipendist mudi v CSSR, nam je o Bratislavskem gledališču postal članek, ki ga u objavljam.

BRATISLAVA, maja 1945. — V letošnjem marcu je poteklo petindesetletno letovanje slovaškega gledališča na Slovenskem in so s svojega bogato gledališke tradicije pomagali Slovaki, ki do takrat niso imeli svojih profesionalnih igralcev, režiserjev in ni drugega gledališkega kadra.

V vsej dobi med obema vojnama si je težko predstavljati obstoj poklicnega gledališča na Slovenskem brez sodelležbe čeških gledališčinikov. Prvo obdobje je značilno po tem, da se SND s pomočjo čeških gledališčinikov razvijalo in polagoma preselilo iz češćine na domači slovaški jezik.

V operi SND se v prvih letih razvoja ustali 38-članski orkester, 28 članski zbor, 6 članov baleta in nekaj solistov. Danes si težko predstavljamo, kako je mogla ta majhna skupina v enem mesecu postaviti na oder Smetanovo «Dalibora». Janáčekovo «Njena pastorka» in Smetanovo «Libušo». Predstave

so morale biti nastudirane v enem tednu z eno samo generalko. Iz dokumentov je razvidno, da kritika ni vedno pozitivno ocenjevala teh v naglici pripravljenih predstav, pa čeprav je šlo bržkone za pevce, ki so vloge že znali, Bratislava v tem času še ni imela gledališko vzgojene publike.

Niti v Drami SND ni bila situacija, kar se tiče študija, nič boljša. Dolga leta je ostal na programu repertoar čeških iger, režirali so češki režiserji in igrali češki igralci v češkem jeziku. V celem prvem desetletju in še vedno so bili slovaški igralci v manjšini proti češkim kolegom. Češko gledališče na Slovenskem je postalo vzor in smernica, kako začeti s slovaškimi igrami in kako razvijati slovaško profesionalno gledališče. Velike zaslugе v prvem obdobju razvoja SND ima Janko Brodarič, ki daje prednost domačim avtorjem — odkrije z odra umetniško vrednost Chalupe, Palarisa, Zaborskega, Hollega, Hviezdoslavca, Tajovskega in druge.

Od leta 1932 dalje je vodil češko dramo Viktor Sulc, češki režiser, silna umetniška individualnost, ki ustvarja avangardno gledališče. 1939 se ustanovi slovaški ansambel pri SND, ki igra v slovaškem jeziku. Ob ansamblu, češki in slovaški, sta igrala v današnji Operi, s katero sta si hišo delila, ker druge gledališke stavbe v Bratislavi še ni bilo.

V Operi SND je važna umetniška osebnost Oskar Nethal, ki od 1923 do 1930 ustvarja profesionalno obdobje prve ere razvoja v Operi.

V letu 1938 se začne napad proti Čehom. Na oblast pridejo slovaški nacionalisti. Češka Drama se nasilno likvidira, češki igralci morajo oditi. Gledališče je seveda moralo naprej in začelo se je igrati (govoriti in peti) v Operi in Drami samo v slovaškem jeziku. Politično negativni postopek tedanjega časa je bil v toliko pozitivni za slovaško gledališče, ker se je moralo osamosvojiti, se končno postaviti na lastne noge. Opreti se je bilo treba edino na svoje domače umetniške kadre. Še težje je bilo to, da so nacionalisti zapirali v ječo nekatere domače napredne umetnike, ki so bili prav tedaj gledališki predprobniki. To so bili n. pr. narodni umetnik Bagar, Gregor, Meličkova itd.

Se težje je bilo, ko so Nemci zasedli Češko. Slovaki nacionalisti so ustanovili svojo kvizlinsko državo — vendar je zanimivo dejstvo, da se slovaški fašizmu ni nikoli posrečilo širiti svojih idej čez rampo SND — nasprotno, v simboliki in metaforiki izraza režiserja dr. Jana Janneckega se je pojavil odpor proti fašizmu, ki so ga v mnogih delih celo karikirali. V SND je delovala

močna napredna skupina, kateri se je posrečilo v tem obdobju igrati Bačov «Mastni lонец», Zvonov «Ples nad Johom» in druga dela domače dramatik. igrali pa tudi Cvranoja de Bergeraca, Viljama Tella, Namiljšnjega bolnika itd.

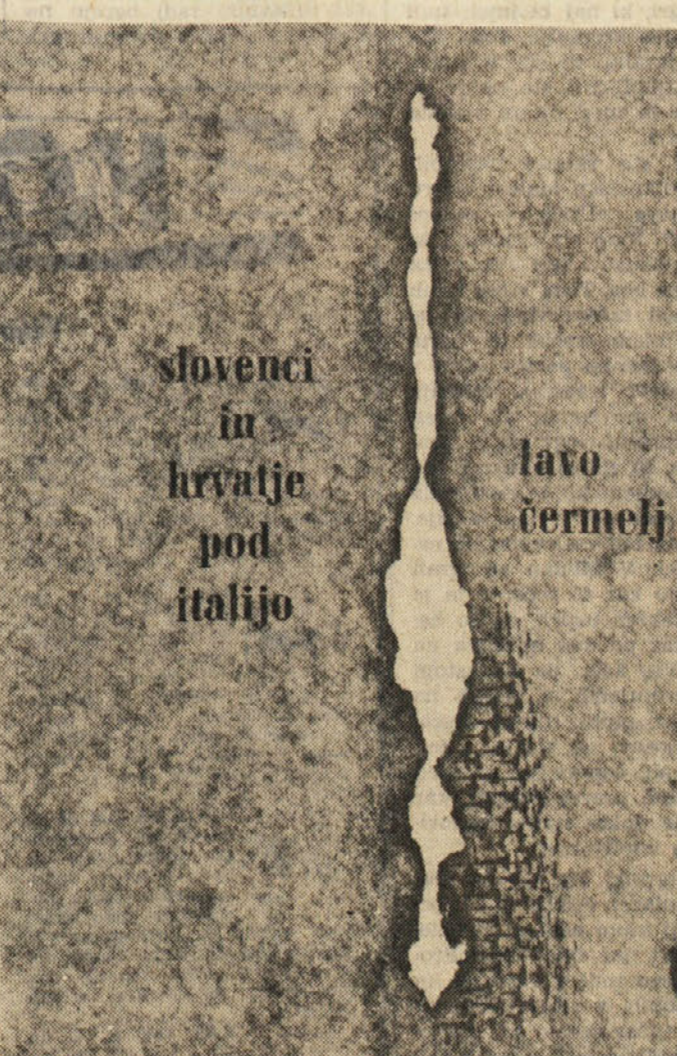
Prav tako ni mogel fašizem porušiti repertoarne dediščine v Operi.

Posebno obdobje zgodovine slovaškega gledališča tvori čas, ki se prične po osvoboditvi 1945 in zaznamuje spremembo v letu 1948, kar se je odražalo posebej v repertoarju Drame SND. Od 1945 do 1948 se igra vse, kar pride pod roko, brez posebnih določenih načrtov in smeri. Ze leta 1948 se prično uvajati igre socialističnega realizma. To je doba, ko prevladuje tudi v slovaškem gledališču tako imenovani kult osebnosti, ki doseže vrh okoli 1950, a se konča nekje 1959.

Drama SND dobi svoje hišo, imenovano Hvezdoslavovo Divadlo leta 1955. Socialistični realizem v dogmatičnem smislu je na višku — prvi odstopi so se začeli šele od 1957 do 1959, kar je vidno posebno v Čapkovi «Belj bolezi», Karvaševi «Polnočni maši» in pozneje v Čehovem «Ivanovu». Konec kulture osebnosti dokončno opravi «Hamlet» v režiji Rakovskega. Shakespeareov Hamlet je bil akceptiran in podajan v tej smeri.

SND odpre v letu 1962 še eno gledališče. Malo sceno, kjer se igrajo kómorna dela z manjšimi zasedbami in kjer je došla moderna svetovna in domača dramatika svoje mesto. Z uspehom se uveljavlja na tej sceni tudi pantomima, ki ima svoje redne predstave. Za noveletje obdobje zadnjih desetletij je za Dramo SND zelo značilen režiser Josef Budski, ki uvede tempo in ritem povega časa, poleg njega pa je Ivan Gichar, Tibor Rackovsky, Karol Zachar in Janko Borodáč. Pozornost vzbujajo scene Ladislava Vihodla in mlajšega Zbinka Kolara. Zavidanja vreden je danes igralški kader srednje generacije, od katerih jih je nekaj, ki jih lahko štejemo med prve igralce v CSSR.

Znameniti vzpon opere SND se zaznamuje s prihodom dveh velikih jugoslovanskih umetnikov v Bratislavsko Opero leta 1945. Prišla sta dr. Branko Gavella kot režiser in Krešimir Baranović kot dirigent in dala Operi SND pečat svetovne Operi. Omeniti je treba pri tem daljši vzpon domače opere, posebej od 1950 dalje. Vsekarot imajo največje zaslugе pri vzponu slovaške opere dobri češki godbeniki, pevci, dirigenti in režiserji, kot so Milan Zuna, Oskar Nethal, Bedrich Holček, Karol Nethal, Josef Vincourek, Juraj Fiedler, Zdenek Chalabala in od leta 1953 do 1959

Se enkrat opozarjamo na knjigo dr. Lava Čermelja *Slovenci in Hrvatje pod Italijo med obema vojnama*, ki je svoji vsebini popravljena in dopolnjena izdaja publikacije istega avtorja iz l. 1936, ki je tedaj izšla v angleščini. Knjigo je izdala Slovenska matica; članek o njej smo priobčili v jubilejni številki našega lista 16. maja

MRTVE DUŠE in ŽIVI OTROCI

Literarne kronike trdijo, da je Puškin ob branju prvih poglavij Gogoljevih «Mrtvih duš» ozkili: «Moj bog, kako žalostna je naša Rusija.»

Ni dvoma, da so bili očasi ljudje mnogo bolj čustveni kot danes. V žalost jih je lahko spravilo že samo dejstvo, da je kdo trgovat z mrtvimi dušami. Sodobni človek je mnogo manj čustven in mnogo bolj konkret. Duše ga ne zanimajo več. Ne mrtve ne žive. Moški so danes bolj moški kot kdajkoli prej v zgodovini človeštva in tudi ženske ne zaostajajo. Raznežijo se samo še ob debelem sopku donosnih delnic ali ob belih jantih in zasebnem pristavu. Usoda nekaj sto mrtvih duš ne more več ganiti sodobnega človeka. Pravi zagovor nič več ga ne more ganiti. Niti usoda nekaj sto ali celo tisoč tuberkuloznih otrok, s katerimi, kot beremo v dnevnem časopisu, so na zelo iznajdljiv način trgovali trije zdravniki in zaslužili prek milijarde lir. Menda jim je vsaka živa dušica prinesla oboli tisoč lir dobička dnevno. Gogoljev junak je bil res pravi začetnik in tudi Puškin je bil kot moški pravi začetnik, če se je osladno ganil ob branju «Mrtvih duš». Mi, njegovi potomci, smo iz drugačne snovi. Iz naših pogovorov je izpadlo vse, kar bi lahko posredno ali neposredno spominjalo na čustvo. Samo nekaj primerov. «Si slišat? Inženir XY je povenelil sto milijonov.» — «Nič čudnega! Imel je pač priložnost. Da bi se menil pomudilo taka priložnost, pa bi videl!»

«Včas, tovarna farmaceutskih izdelkov XY je več let sprabljala na trg sodo bikarbono namesto penicilina in pri tem zaslužila okoli dve sto milijonov.» — «Neumneš! Človek bi razumel, če bi prodajali sodo bikarbono namesto kokaina. Toda namesto penicilina... to je smešno!»

Moj sosed je danes vstal slabe volje. Ze navsegodaj je s kuhinjskim nožem zatelal ženo, rnil otrocka in končno zabedel še taščo.» — «Zabavno, kajne? Ne razumeš pa, zakaj ni začel pri tašči. Če bi mene vprašal za mnenje, bi mu svetovala, naj se najprej loti tašče.»

Mi, Puškinovi potomci, smo res iz drugačne snovi. Sprehajamo se po trupkih kot po sočnih alpskih travnikih in trgujemo z zobnimi ščetkami otroki kot z zobnimi ščetkami. Matematika nas je dokolno vašila neekonomične nečnosti. Dva in dva je štiri. To je temelj današnje vere. In vendar ni tako. Nekateri prijatelji se mi smejejo in me imajo za starokopiteža, toda to me ne moti. Svojima otrokoma se kar naprej dokazujem in bom dokazoval, dokler bom živel, da je velika razlika med tremi zobni štetiškami in tremi trupli in da zato ni isto, če seste vamo trupla ali zobne ščetke, mrtve duše ali žive otroke.

NAIVNEŽ

NA AZURNI OBALI IZDELUJEJO NAJBOLJŠE

PARFUME NA SVETU

Za kilogram parfuma je potrebna cela tona cvetov

Mesto Grasse je središče francoske industrije parfuma - Zelo skrbno varujejo skrivnost esenc «Monsieur le Nez» mora imeti absoluten voh - Strokovno šolanje «kreatorjev» novih vrst dišav

Azurna obala ni samo letovišče, kamor zahajajo petičniki z vsega sveta in kjer uživajo lepoto krajev, večno sonce, slikovito obalo, ali pa mir v tihih in idiličnih zalivskih, ihačevih zanimivih doživljajih, za... Morda je med njimi mnogo takih, ki nikoli ne zaidejo v notranjost pokrajine, od obale.

Komaj kakih 16 kilometrov daleč od obale je mesto Grasse, ki ima po svetu prav poseben sloves. To mesto je znano po tem, da tam izdelujejo najboljše in najdražje parfume na svetu. Grasse je torej središče zelo važne industrije — industrije dišav. Samo leta 1963, je nekaj deset tisoč tona dišav imelo vrednost 30 milijard frankov prometa. Parfumi — a za Francijo pomeni to parfumi iz Grasse — je eden najvažnejših izvoznih artiklov, ki prinaša Franciji velike dohodeke.

KOLICA MESTA JE EN SAM CVETLIČNI VRT

Okoli mesta Grasse se razprostira nepregledno polje, a na njem gojijo samo cvetje. Brezkončne vrste zelenih grmičkov sivke (lavendla), ki napolnjujejo ozračje s svojim

značilnim vonjem. Med različnimi vrstami cvetov so številni stekleniki, v katerih gojijo dragocene in občutljive rastline in cvetice iz daljnih dežel. Okrog Grasse je kakih 35.000 hektarov polja, posajenega s samimi rožami. A v mestu samem tisto cvetje predelujejo v razne dišave. Izdelujejo toaletno milo, dišavo vodo, kreme, zobno pasto in še razne druge kozmetične pripravke.

Nekoč ni smel noben tujec stopiti v tako tovarno. Toda dandanes je tudi glade tega drugače. Zaradi močno razvitega turizma. In tako more tudi kak turist pokukati v tovarno in si ogledati, kako izdelujejo dišave.

Seveda pa ne pokažejo vsega. Posebno ne izdajo, kako sestavljajo in mešajo posamezne dišave. To je še vedno skrbno varovana skrivnost sleherne tovarne.

Na Azurni obali traja sezona cvetenja domala vse leto. Statistika pravi, da je to mogoče zato, ker imajo tam letno povprečno 2700 sončnih ur, medtem ko je to povprečje v Parizu komaj 1600 ur, a na Dunaju le 1500.

«Koledar cvetenja» je tam nekako takle: Od januarja do

marca cvetijo vijolice, februarja mimose, maja vrtnice, julija, avgusta in septembra jasmun, novembra rožmarin, januar, februar in dišeča sivka.

Letni pridelek znaša tam nad šest milijonov kilogramov cvetnih listov. Za kilogram esence potrebujejo na primer okoli tisoč kilogramov oranžnih cvetov. Rožnih cvetov pa je treba še več. Za kilogram esence jih porabijo 12 tisoč kilogramov. A v enem kilogramu je okoli tisoč cvetnih popkov.

PONEKOD DELAJO SE PO STAREM

Nekatere tovarne v mestu Grasse se pri izdelovanju dišav ravnajo še vedno po metodah, ki so bile v navadi še pri njihovih pradedih. Te vrste industrije je namreč tam že zelo stara. Izhaja menda še iz dobe «sončnega kralja» Ludvika XIV. Ta je takrat podelil izdelovalcem zdravil in kozmetičnih izdelkov posebne olajšave in privilegije. Moda uporabljanja dišav se je namreč naglo razširila v Orienta in so se je kaj kmalu oprijeli po raznih deželah v Evropi, posebno pa na Francoskem.

In tako delajo tako kot nekdo. Sesečkajo cvetne liste in jih polijejo v raztopljeno masčobo. Razlika je menda le v tem, da so nekoč rabili za to čebelji vosk, medtem ko rabijo sedaj živalsko ali industrijsko masčobo. Potem zmes v velikih kadeh segrevajo in jo pri tem ves čas mešajo. Nato jo pustijo ohladiti, zatem jo ponovno segrejejo in mešajo. To počenja tako dolgo, da se masčoba dodobra navzame vonjave.

Moderni metoda pa je destiliranje cvetnih listov. Pri tem pridobijo pomado izpirajo z alkoholom, dokler se popolnoma ne navzame vonja. Ta postopek traja približno dva dni.

«KREATORJI» PARFUMOV

Navaden opazovalec bi sicer mogel vse tisto mešanje in pretakanje, segrevanje in ohlajevanje brez skode gledati. Šljaitak ne bi veliko razumel. Toda strokovnjaki, ki bi hoteli vohuniti, bi najbrž marsikaj videli in še več sam uganili. In zato raje ne pustijo k temu procesu nikogar. Saj je prav s tem zajamčeno, da ne bi kdo ukradel skrivnosti tovarne.

V vsaki tovarni dišav imajo posebne strokovnjake — kemike, ki nenehno iščejo novih

mešanic, poskušajo in preverjajo, da bi odkrili novo vrsto parfuma.

Ti možje so zelo važni. To so «kreatorji» ali «iznajditelji» dišav. Francozi jim pravijo «Monsieur le Nez» (gospod Nos). Zanj je vonj enak kot za glasbenika ton. In kot je potreben dobremu glasbeniku absoluten posluš, tako mora «gospod Nos» imeti absoluten voh. Pri svojem delu se ne sme nikoli zmotiti. Sleheren vonj mora takoj zaznati, ga mora znati razločiti in potem dobro razčleniti.

Pri nekaterih parfumih to ni posebno težko, pravijo. Saj jih sestavlja «samo» kakih petnajst esenc. Toda so pa tudi taki, ki jih vsebujejo celo nad tristo. «Monsieur le Nez» mora tudi ugotoviti, dalj je dišava sveža ali stara.

Res je sicer, da ta poklic ne prinaša kdove kakšne slave. Saj se «kreatorji» dišave nikjer ne omenja. Pač pa dobi «gospod Nos» za svoje delo dober honorar. Tako je na primer mož, ki je sestavil parfumi «Chanel 5», enega najboljših znanih parfumov na svetu, dobil tako visok honorar, da si je z njim kupil cel grad.

Pravijo, da se absolutni voh tudi podveduje. V mestu Grasse so cele družine, iz katerih že stoletja izhajajo zelo iskani in izvrstni «nosovi». Kljub temu pa tudi ta podmladek še prej temeljito strokovno pripravijo za njih poklic.

Poleg izvrstnega voha je važen za te strokovnjake tudi dober spomin. «Gospod Nos» mora tudi po več letih spomniti na kak vonj in ga zaznati. A to lastnost mora nenehno vaditi, negovati in izpopolnjevati.

Podmladek «Nosov» se mora kljub naravnim podedovanjem nadarjenosti in nagnjenosti za ta poklic, temeljito šolati. Glavni predmet v taki šoli je pač kemija. To je razumljivo, kajti pri sestavljanju esenc in njih analiziranju, je znanje kemije nadvse važno in potrebno. Šolanje traja od deset do petnajst let.

Ko začne delati, je «gospod Nos» glavni pripomoček «Mouillette». To je ped dolg in za prst širok kovčiček. Tega pomaka v esenco, da po njem določa njih sestavine. Esenca se namreč po pivniku razleže in potem je lahko razločiti na njegov vsak vonj.

«Monsieur le Nez» pa mora pri svojem delu imeti tudi primerno okolje. Soba, v kateri dela, mora biti posebno urejena. V njej ne sme biti ne pre-

piha ne kake vonjave ne najmanjšega praška.

Nazadnje je treba omeniti, da je posebnost tega «aromatičnega mesta» tudi njegova strokovna knjižnica. V njej je na tisoče strokovnih knjig. Vse obravnavajo samo dišave in vse kar je z njimi v zvezi. Strokovnjak more najti v njih vse, od srednjeveških čarovnih receptov do najnovejših izsledkov znamenitih kemikov.

S. A.

Huda zamera

Francozi so znani po svoji nemarnosti in najbolj se jim zameri, če praviš, da je njih kuhinja slaba. Tudi na sloves svojih vin so zelo pomorni in bog ne daj, če kdo reče, da niso vse vrste njihovega sira najboljše! Sedaj, odkar so se po zgledu de Gaulle, vdali se veličnuju (grandeur), so postali še mnogo bolj občutljivi.

No, in kaj stori ameriški predsednik Johnson! Preprosto ti prepove uporabo vseh tujih vin med uradnimi in diplomatskimi sprejemi in ceremonijami. Francozi, ki ga imajo že tako v želodu, se je seveda s tem še bolj zameril. Pri tem ne gre le za «čas», marveč tudi za izgubo lepote zaslužka, saj je na primer Kennedy vedno imel v svoji kleti v Bell Hiši 3.000 steklenic francoskega vina.

Igralki Anna Proclemer in Lilla Brignone

VSAKO PRAVILO IMA SVOJE IZJEME

Igralki Proclemer in Brignone se med seboj kar dobro razumeta

Zdi se, da med njima ni večjih sporov, čeprav sta v Schillerjevi «Mariji Stuart» nastopili v vlogi sovražnic: Anna Proclemer je igrala kraljico Marijo, Lilla Brignone pa kraljico Elizabeto

Cesto se filmske in gledališke igralki med seboj ne marajo, zlasti če nastopajo skupaj v istem filmu ali igri. Tako je bilo že mnogo govorenj in pisanja o hudih sporih, ki vladajo med francoskima igralkama Brigitte Bardot in Jeanne Moreau, ki nastopata skupaj v filmu, katerega snemajo v Mehiki. Zaradi njih njih nasprotij in celo sovraštvu so baje nastale celo zamude.

Včasih pa niso ta nasprotja resnična in si jih izmisli filmska reklama, da pritegne pozornost svetovnega mnenja na bodoči film, ali če gre za gledališče, na igro. Tako so se širili tudi razni glasovi o nevoščljivosti in sporih med Anna Proclemer in Lilla Brignone bodisi na odru kakor tudi v zasebnem življenju. Med seboj naj bi se sovražili kakor dve tigrini, ki naj bi imeli tudi zelo ostre kremplje. Toda obe znani igralki, ki sta v Italiji med najboljšimi, sta vedno tajili, da bi med njima vladala nasprotja.

Prvič sta skupaj nastopili že v milanskem Malem teatru v Cehova «Utvij» v sezoni 1948-49. Nato sta nastopili še v Giraudouxovi igri «Vojne za Troje ne bo». Toda v teh igrah sta imeli takšni vloge, da se skoraj nista srečali na odru. Pred nedavnim pa sta igrali v Schillerjevi tragediji «Marija Stuart», pri čemer sta imeli res nasprotni vlogi, saj je igrala Lilla Brignone vlogo Elizabete, medtem ko je nastopala Anna Proclemer v vlogi Marije. Torej sta bili vsaj v vlogah nasprotnici. V Milanu so igrali tragedijo kar 40 večerov in je imela takšen uspeh, da so kasirali kar po dva milijona na večer. Vse kaže, da ti nastopi v nasprotju sili vlogah na odru niso motili njihovih zasebnih odnosov, saj sta se vedno obiskovali, čeprav sta se med seboj tudi precej zbadali, kar pa je le dokaz njune duhovitosti in inteligence.

Obe igralki sta seveda precej popularni, čemur so prispevali tudi njih nastopi na televiziji. Pri nas smo videli Proclemerjevo tudi v Verdiju, ki je nastopila v «Rekvijemu za nuno» (pravzaprav so ta naslov Faulknerjeve drame poslovenil malce drugače. Lilla Brignone pozna občinstvo zlasti iz njenih nastopov skupno s Paolom Stoppo. Tudi njuno čustveno življenje je nekam podobno, saj Proclemerjeva po svojem vdajstvu živi z Albertazijem in je Lilla Brignone

tudi doživela le dvoje «velikih ljubezni». Sicer pa se pri igralkih in igralkah nikoli ne vprašajo, ali se in še ni rečena zadnja beseda. Obe igralki tudi pravita, da imata podobne okuse glede kina. Obe sta zaljubljeni v Jamesa Bonda in se pri tem torej ne razlikujeta od splošnega okusa preproste občinstva, ki nosi sedaj za tem «junakom», ki ga posebej znani igralce Connery, o katerem smo ravnje pred kratkim pisali, ko smo omenili novi film, ki ga sedaj snemajo na otokuju Bahama. Cloveku se sicer čudno zdi, da se ti igralki, ki vsakogar nista plehki, navdušujeta za takšne filme, toda mnogokrat slišijo tudi kriminalne ljudem, ki opravljajo resno delo, za razvedrilo in s tem za oddih. Saj je znano, da tudi razni anglosaški državni radi berejo na svojih zasebnih potovanjih kri-

minalke. Med njimi je bil tudi Churchill.

No, če upoštevamo vse to, nič ne kaže, da se bosta stitrici kdaj «raztrgali», kar bi bilo tudi zelo škoda, saj sta obe veliki umetnici.

Razkazovanje ničevosti

Lepa žena danskega predsednika vlade Helle Virkner Kraag je zelo znana kot filmska igralka, ki se razkazuje tudi v precej «drznih» filmih, ki motijo celo Dance, kateri so, kar se morate tiče, zelo širokoprtni. Toda pri tem jih moti pač položaj njene moza. V zadnjem filmu se je igrala pokazala v prizoru, ki gledalce precej «strese»: vidijo jo namreč v kopalni kadi, ognjeno samo z mehko in dišečo peno (seveda si morajo gledalci vovj pričarati v mislih, kajti do sedaj še niso izmislili naprave,

da bi se s platna širil tudi vonj, pri čemer mislimo pač samo prijetnega). No, zdi se, da bo zaradi tega prizora nastala v parlamentu huda nevihta, ker tako kopanje v filmu ni zasebna stvar posameznega meščana, ki ljubi čistost in seveda tudi duhtečo milnico. No, pa je še vedno bolje tako, kot da bi se igralka kopala v mleku, kot so delale rimske cesarice, in če se ne motimo, tudi zapeljiva Kleopatra.

Znana rimska dekoraterka Adriana Dandini je otvorila te dni razstavo umetnih cvetic, ki jih je izrezala iz svilnenih, žametnih in brokatnih tkanin. Med raznimi šopki teh cvetic je tudi eden, za katerega je Adriana služila za navdih neka Bruegelova slika. Ubogi flamski umetnik, pred 600 leti se mu gotovo ni sanjalo, da bo služil tako prozaičnim namenom, sicer bi bil najbrž vrget raje čopič v lekoto.

KRIŽANKA

Crossword puzzle grid with numbers 1-40 and some pre-filled letters.

VODORAVNO: 1. torba za spiše, 8. svetla tkanina za prte in prtiče, 14. ministrski predsednik, 15. gnida, krasta, 16. diktat, 17. pritok Kame v Rusiji, 19. silen vihar, nevihta, 20. ime slovenskega pisatelja Tavčarja, 21. glavno mesto skandinavskih držav, 23. pijača, ki jo pijemo z mlekom ali brez njeja, 24. mera za mleko v ZDA, 25. uralo-aitajska skupina narodov, 27. veletoč v zahodni Evropi, 28. sto kvadratnih metrov, 29. področje, ministristvo, 30. spačen obraz, 32. barva igralnih kart, 33. osebni zaimek, 34. glas, zvoek, 35. mesto v severno-vzhodni Avstriji, 37. največje jezero na Finskem, 39. avtomobilska oznaka Danske, 41. pojava in vodi, 42. del farma, 44. duša umrlega v mitologiji starih Slovanov, 45. Polifemov tekmev v grški mitologiji, 37. del stopala, 48. južnoameriška oves, 49. okras, 51. kemični znak za silicij, 52. upodabljačji umetnik, 53. trda tkanina za zavese, 55. pozna življenjska doba, 57. vrsta zgodnjega vina, 58. natakarcica.

Bobni smrti puzzle with text: NEVERJETNO / BELO DEKLE V VASI TEJ DIVJAKOV / TUD KOD NEKI JEDELA, KI ČAKA NAUŠ KENDINA / NOSE PA SE JE USMILIL / KAMU IN DO VESODIL / DO SVOJE. IMA TO / BOŠE NABOJ V / DETNO, ŠEPRAV / OH, KAMU LAJA ZUNAJ, DA MU POKRE / KAJ TI JE.

Bobni smrti puzzle with text: DEKLE IMA HUDO / MEZUČKO, KAMU / TU V / VODI, KI NI DOBRO, KER / NE PREVRNJO, ZATO JO / DOM ODNESE, VEM K IZ / VIRU / POZDI PO VAS / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

Bobni smrti puzzle with text: VRAŠ VEDE KOLIKO DOMAČINOV SE ZDAJA PLAZI ZA NAMA / NAVEŠ / ZADNE MI SE KDO SPUSI PUBLICO / V VRSET, MISLEČ, DA JO HOČEM / UGRABITI / ZBESERJE / KAKO NEPRIZREJEN OBEUTEK, AMPAK / ZDAJA TI LAJKO POBEGNIL / CE ... OH, / JE CC.

Bobni smrti puzzle with text: VEM, DA VAS ZANIMA OD KOD IN / KAKO SEM ZAČLA MED TE / DIVJAKE / NO, POSEM VAM / NEKAJA NEČESTNA DNE SEM / PROSILA OČETA, NÄT ME VZAME / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

Bobni smrti puzzle with text: VEM, DA VAS ZANIMA OD KOD IN / KAKO SEM ZAČLA MED TE / DIVJAKE / NO, POSEM VAM / NEKAJA NEČESTNA DNE SEM / PROSILA OČETA, NÄT ME VZAME / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

Bobni smrti puzzle with text: VEM, DA VAS ZANIMA OD KOD IN / KAKO SEM ZAČLA MED TE / DIVJAKE / NO, POSEM VAM / NEKAJA NEČESTNA DNE SEM / PROSILA OČETA, NÄT ME VZAME / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

RESITVE PREJŠNJE KRIŽANKE

Bobni smrti puzzle with text: NEVERJETNO / BELO DEKLE V VASI TEJ DIVJAKOV / TUD KOD NEKI JEDELA, KI ČAKA NAUŠ KENDINA / NOSE PA SE JE USMILIL / KAMU IN DO VESODIL / DO SVOJE. IMA TO / BOŠE NABOJ V / DETNO, ŠEPRAV / OH, KAMU LAJA ZUNAJ, DA MU POKRE / KAJ TI JE.

Bobni smrti puzzle with text: DEKLE IMA HUDO / MEZUČKO, KAMU / TU V / VODI, KI NI DOBRO, KER / NE PREVRNJO, ZATO JO / DOM ODNESE, VEM K IZ / VIRU / POZDI PO VAS / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

Bobni smrti puzzle with text: VRAŠ VEDE KOLIKO DOMAČINOV SE ZDAJA PLAZI ZA NAMA / NAVEŠ / ZADNE MI SE KDO SPUSI PUBLICO / V VRSET, MISLEČ, DA JO HOČEM / UGRABITI / ZBESERJE / KAKO NEPRIZREJEN OBEUTEK, AMPAK / ZDAJA TI LAJKO POBEGNIL / CE ... OH, / JE CC.

Bobni smrti puzzle with text: VEM, DA VAS ZANIMA OD KOD IN / KAKO SEM ZAČLA MED TE / DIVJAKE / NO, POSEM VAM / NEKAJA NEČESTNA DNE SEM / PROSILA OČETA, NÄT ME VZAME / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

Bobni smrti puzzle with text: VEM, DA VAS ZANIMA OD KOD IN / KAKO SEM ZAČLA MED TE / DIVJAKE / NO, POSEM VAM / NEKAJA NEČESTNA DNE SEM / PROSILA OČETA, NÄT ME VZAME / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

Bobni smrti puzzle with text: VEM, DA VAS ZANIMA OD KOD IN / KAKO SEM ZAČLA MED TE / DIVJAKE / NO, POSEM VAM / NEKAJA NEČESTNA DNE SEM / PROSILA OČETA, NÄT ME VZAME / IN POVI VSEM NAS / MI DAJO MIE, DOK / LEK SE NE VRNEM / Z NO.

RESITVE PREJŠNJE KRIŽANKE

PROSVETA

MESEČNA PRILOGA PRIMORSKEGA DNEVNIKA ZA PROSVETO IN KULTURO - ŠT. 16

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM SPZ UBALDOM VRABCEM

Nekaj misli pred občnim zborom Prosvetne zveze v Nabrežini

20. t. m. bo imela Slovenska prosvetna zveza v Trstu svoj redni občni zbor. Ob tej priložnosti smo naprosili njenega predsednika Ubalda Vrabca za kratek razgovor, da nam v glavnih obrih pove v čem naj bi bile glavne značilnosti letošnjega obnega zbora naše osrednje ljudsko-prosvetne organizacije, oziroma, da nam odgovori na nekatera zastavljena vprašanja. Predsednik Vrabec je radovolje ustregel naši prošnji, saj je prav, da se delegati posameznih društev že vnaprej nekoliko pripravijo na ta dogodek, ki bi poleg obračuna moral pomeniti tudi novo spodbudo za še večjo dejavnost na ljudsko-prosvetnem področju med slovensko skupnostjo v Italiji.

aktivnost pevskega zbora v Ronkah, katerega delovanje lahko uvrščamo že med stalno in sistematično. Omenjal bi lahko še druga društva, toda že na splošno velja ugotovitev, da se skoraj povsod v večji ali manjši meri opažajo večja vnema, večji po-

ložnost, da izrečem naši slovenski mladini v Italiji, ne glede na ideološke in drugačne razlike med njo, vse priznanje za vse tisto, kar je zlasti v zadnjem času pokazala. Mislim pri tem zlasti na najbolj sveži in najbolj otipljivi primer STEDA, okrog katerega je mladina sami iz lastnih pobud in z njeno lastno prizadevnostjo uspelo mobilizirati vso slovensko mladino od Belopeških jezer prek Benečije in Goriške do Milj in Bazovice, istočasno pa tudi odrasle Slovence vseh barv in mišljenj in pripraviti manifestacijo, kakršne smo imeli samo še v prvih letih po osvoboditvi. Drugi tak primer je Nabrežina, kjer je mladina sama obnovila prosvetno življenje. Pa tudi šentjakobska mladina je krepko prišla za delo. In če prej — ko smo mladino grajali — ni bilo tako, je treba sedanjost živahnost po mojem mnenju morda pripisati tudi dejstvu, da je prav sedaj začela odrasčati in se zavestno vključevati v naše narodno življenje tista mladina, ki je obiskovala slovenske šole od vsega začetka.

4. V zadnjem času so se v nekaterih slovenskih tednikih pojavile polemike glede nepolitičnosti naše mladine. Kakšna je tvoja sodba o tem?

— Mislim, da je vsa ta polemika bila v prazno, da je bilo le nekakšno žongliranje s pojmi in napeljevanje vode na nekakš-

**SLOVENSKA
PROSVETNA ZVEZA**
obvešča včlanjena društva,
da bo XVI. redni

OBČNI ZBOR

20. junija t. l. ob 9. uri v
prostorih prosvetnega dru-
štva «Igo Gruden» v Nabre-
žini.

gum in večja samozavest, kar nam daje upati, da smo le pretolkli žalostno obdobje malodušnosti, ki se je oprijela veliko društev.

3. Ali se ti ne zdi, da ima za oživitve našega ljudsko-prosvetnega življenja največ zaslug mladina?

— Veseli me, da si postavil to vprašanje, ker me daje priložnost, da lahko z obžalovanjem ugotovim, kako smo bili krivični do mladine, ko smo jo grajali, da ne rečem zmerjali, da je lena, da je brezbržna in da zapravlja svojo mladost ob juke-boksih in drugih škodljivih nebodigatreba. Izkoriščam to pri-

Slavnostna akademija Slovenske kulturno-gospodarske zveze v počastitev 20-letnice osvoboditve, ki je bila v Kulturnem domu, je potekla v takem navdušenju, kakršnega lahko med našimi ljudmi še danes sproži le spomin na tiste čase, ko smo si sami z orožjem v rokah pripravljali pot v svobodo in jo tudi dočakali. Posebno so navdušile partizanske pesmi, ki sta jih pela zbora Prosek. Končeval in «Jacobus Gallus»

Tržaški «cankarjaši» so se z obiskom na Vrhniki poklonili velike-
mu slovenskemu pisatelju Ivanu Cankarju, po katerem nosi njihovo
društvo ime. K njegovemu spomeniku so položili lovorjev venec

ne zarjavele mlince. Predvsem mladina že samo s svojo prosvetno dejavnostjo dokazuje, da je politično angažirana, kajti vsem nam je jasno, da je danes, v položaju v kakršnem smo, prav ljudsko-prosvetno in kulturno delovanje eminentno narodno-obrambno delovanje. Narodna obramba pa je ali bi morala biti danes najvišja politika vsakega Slovenca, ki se ima za Slovenca. Reagiranje mladine same na to polemiko je pokazalo, da naša mladina ni obremenjena s starimi zamerami in predsodki in da so njeni pogledi usmerjeni v bodočnost in ne v preteklost. Zato gre naša mladina mimo slabih svetovalcev, ki jih žal ne manjka. V kolikor pa je še kakšen osamljen primer nasedanja

zvodnikom, je samo škoda, ki jo lahko obžalujemo, ker taki primeri motijo pripravljenost za še večjo medsebojno strpnost in sodelovanje.

5. Vaš skorajšnji občni zbor seveda ne bo samo polaganje obračuna, ki bo, kot se mi zdi, dokaj zadovoljiv, pač pa bo tudi priložnost za postavljanje določenih smernic za perspektivni razvoj dejavnosti.

— Točno, vendar o kakih smernicah ne morem govoriti, ker bo to pač naloga obnega zbora in zaključkov, ki bodo izšli iz razprave in izmenjave mnenj in izkušenj, pa tudi zato, ker bo izdelava smernic stvar novega odbora. Če pa lahko izrečem svoje osebno mnenje, potem mislim, da bi v bodoče teža delovanja in naporov Prosvetne zveze ne smela biti toliko v ekstenzivnem smislu, ker smo v tej smeri že marsikaj čeprav še ne vse — že dosegli, pač pa bolj v intenzivnosti naporov, v skrbi za kvalitetno rast tega kar imamo.

6. V našem ljudsko-prosvetnem življenju je opažati vedno večjo strpnost in posebno v zadnjem času razveseljive oblike konkretnega sodelovanja. Kakšne so želje Prosvetne zveze v tej zvezi?

— Res je zelo razveseljivo, da smo v zadnjem času priče spodbudne strpnosti med prosvetnimi in kulturnimi skupinami različnih usmerjenosti in raznim oblikam sodelovanja. Razveseljivo je dejstvo, da prihaja do izmeničnih gostovanj skupin ene osrednje organizacije v dvorinah druge in obratno. Slovenskega gledališča seveda ne mislim vključevati med te skupine, toda dejstvo je, da je prvič po vojni vendarle prišlo do tega, da je tudi Slovensko gledališče nastopilo v Katoliškem domu v Gorici. Omenim naj tudi nastope mojega zbora «J. Gallus» v župni dvorani v Bazovici in v Marijinem domu v Rojanu, pa zadnji nastop mladine različnih ideoloških skupin na prireditvi posvečeni 20-letnici osvoboditve v Kulturnem domu in končno mladinski tek osvoboditve STEDO, v okviru katerega sta strpnost in

(Nadaljevanje na strani 11.)

Mladina v Slovenskem dijaškem domu je prijetno presenetila starše z nastopom baletne skupine, ki jo je strokovno pripravil Adrijan Villes. Na sliki prizor iz baleta «Azina smrt»

NEPREDVIDENE TEŽAVE PRI ORGANIZACIJI

Zakaj šele v jeseni nastop že prijavljenih okteto?

Vnaprej napovedati prireditve, tekmovanje, revijo ali festival, je vedno precej tvegana zadeva, ker človek, če že ni vedež, ne more predvidevati vseh mogočih in celo nemogočih ovir, ki se med pripraviljanjem prireditve lahko pojavijo.

Na teh stolpcih smo že dvakrat poročali o reviji vokalnih okteto, ki bi se morala vršiti čez nekaj dni. Napovedali smo celo, kateri vokalni okteti so se prijavili in ki naj bi sodelovali na reviji. Sedaj pa moramo žal ugotoviti, da napovedane revije ne bo. Nastopile so raznovrstne ovire, bodisi tehnične, bodisi organizacijske in prireditelj je bil prisiljen odpovedati revijo ter jo prenesti, seveda če ne bodo nastale nove ovire, na jesen, torej na začetek nove sezone.

Prosvetno društvo «Slavko Skamperle», ki je zamisel o reviji vokalnih okteto prevzelo od neutrudljivega ljubitelja zborovskega petja Stanka Birse ter si nadelo nalogo, da jo bo priredilo, je v februarju objavilo raz-

pis za prijavo vokalnih okteto. Ze tedaj je bil odbor društva prisiljen, da je razpis podaljšal, ker se je v predpisanem roku prijavilo le nekaj vokalnih okteto. Toda odbor si takrat vendar ni mislil, da bo moral revijo preložiti na poznejši datum, kot je bilo prvotno določeno. Dejstvo je, da so poleg tehničnih ovir nastopile še druge. Od vseh najavljenih vokalnih okteto, ki bi morali nastopiti, so samo nekateri pridno vadili in se pripravljali. Drugi so imeli vaje le po redkoma in se niso utegnili dovolj pripraviti za nastop. Pozneje so se pokazale tudi težave s pevci. Upeštevajoč te okoliščine, se je odbor društva raje odločil za spremembo datuma revije in jo prenesel na začetek sezone v jeseni, v upanju, da se bodo do tedaj vokalni okteti, ki so se že prijavili, pripravili in izpilili svoj repertoar pesmi.

Preložitev revije na jesen je vsekakor zelo pametna odločitev, toda pri tem nastanejo nove te-

žave. Poletje je pred durmi in v teh vročih mesecih, ki bodo sledili, si bodo ljudje zaželeli oddiha in počitka. Začenja se doba dopustov in izletov in dvomimo, da bodo pevci v poletnih mesecih hodili na vaje. S tem nečemo trditi, da bomo doživeli revijo šele na koncu letošnjega leta, toda mislimo, da je tudi v jeseni še ne bo.

Bodisi tako ali drugače, dejstvo je, da širok krog ljubiteljev zborovskega petja, ki redno zahaja v gledališko dvorano Kulturnega doma in si je ob zaključku letošnje sezone pričakoval kvaliteten pevsko prireditev, ne bo doživel revije vokalnih okteto, kot je bilo prvotno napovedano.

S tega mesta pa bi odboru društva «Slavko Skamperle», ki si je prevzel težavno nalogo, da bo revijo vokalnih okteto postal na oder, želeli, da bi napel vse sile ter premostil vse težave kateregakoli značaja ter poskrbel, da se bodo vsi tisti vokalni okteti, ki so prijavili svojo udeležbo na reviji, pripravili in nato tudi nastopili. Naloga ni lahka, to priznamo, vendar upamo, da jo bodo člani organizacijskega odbora s požrtvovalnostjo in nekoliko več truda, izpeljali do konca, da ne bo zamisel Stanka Birse ostala samo na papirju, temveč da jo bodo izvedli in revijo tudi dostojno pripravili. Z druge strani pa bi vsem pevcem, ki sodelujejo v novo ustanovljenih vokalnih okteti, tistim pevcem, ki so redno zahajali na vaje in tudi tistim, ki so morda tu pa tam kdaj izostali, priporočali, da bi napeli vse sile in se potrudili, da bo napovedana revija res uspela.

V teh stolpcih smo pred nekaj meseci napisali, da se na splošno kulturno in prosvetno življenje prebujajo, da delujejo in z uspehom pojejo zbori tudi v tistih krajih, kjer skoraj ni bilo več upanja, da bo še kdaj deloval pevski zbor. Zavedamo se, kakšne so težave pri ustanavljanju in delovanju zborov in vemo, da v vsaki vasi in kraju ni mogoče, da bi zbor obstajal, toda majhen pevski ansambel, kot je okteti, ima možnost, da deluje in se razvija še v vsakem našem najmanjšem kraju. Dobra volja in požrtvovalnost in uspeh je na dlani. Začasno je revija vokalnih okteto preložena, s tem pa ni rečeno, da bo ta revija edina in zadnja in tudi ni rečeno, da je treba sedaj okteti razpustiti do nekaj tednov pred revijo. Le naprej z delom in s petjem, da bomo Slovenci imeli vsepovsod pevske skupine. To bo za nas velika pridobitev in obogatitev našega kulturnega bogastva, da ne govorimo o ugledu, ki si ga bomo pridobili doma in izven ožjih meja naše pokrajine.

Lojze Abram

Nekaj misli ...

(Nadaljevanje s strani I.)

sodelovanje prišla do naravnost manifestativnega izraza.

Pri tem pa je žal tudi opaziti, da so v vseh taborih še usidrene stare miselnosti, ki nočejo ali ne znajo hoditi vstric z zdravimi težnjami mladih, da so še na delu posamezniki, ki bi hoteli vnašati intoleranco in skušali razdvajati, ki še iščejo v naši skupnosti vse tisto, kar bi se utegnulo razdvajati, namesto, da bi iskali in propagirali tisto, kar nas lahko in nas mora združevati. Mislim, da bi morali vodilni ljudje v vseh kulturnih organizacijah delati na uveljavljanju nove miselnosti in strpnosti, ne pa v svojem tisku podtikati drugim dejanja in sumničnja, ki nimajo nobene podlage.

OB RAZSTAVI PRIMORSKEGA PARTIZANSKEGA TISKA

Ne zavržite ničesar!

Razstava predvojnega ilegalnega in medvojnega partizanskega tiska na Primorskem, ki jo je priredila v Kulturnem domu Narodna in študijska knjižnica in ki je odprta še danes, je vzbudila med obiskovalci veliko zanimanja. Marsikdo se je spomnil, da ima doma še marsikatero pozabljeni listič, marsikatero brošuro, letak ali knjigo, ki bi jih bilo vredno ohraniti. Marsikdo nam je pri ogledovanju razstave pripovedoval, kaj vse ima doma, in mnogi so nam že odstopili kaj od tega, kar zanje nima posebne važnosti in bi se polagoma zgubilo, ki pa ima veliko važnosti, če se skrbno spravi in če ostane na razpolago skupnosti in tistim, ki bodo prišli za nami.

Najbolj primeren kraj, da se take stvari ohranjajo in da ostanejo vedno na razpolago vsakomur, ki bi mu mogle služiti, so prav študijske knjižnice. Tako nalogo ima tudi Narodna in študijska knjižnica v Trstu. Zgodovinar, ki raziskuje zgodovino posameznih obdobj in o tem piše, profesor ali znanstvenik, ki piše znanstvene knjige ali razprave, časnikar, ki piše članke, študent, ki se pripravlja na maturo ali pripravlja disertacijo, bo našel v knjižnici gradivo, ki ga morda drugje ne bo dobil. Saj se v knjižnicah zbirajo tudi take stvari, ki se drugje sploh ne dajo dobiti.

Naša mladina je prav te dni pokazala, kako se zaveda važne naloge, ki jo ima Narodna in študijska knjižnica, in je sklenila izročiti v varstvo tej knjižnici pergament iz štafetne palice STEDO, da bo lahko na razpolago zanamcem, ki bodo študirali in ocnjevali naše delo.

Zgodovina se piše na podlagi dokumentov in raziskovanj. Kolikor več je dokumentov in zapiskov, toliko popolnejša in vernejša je lahko slika, ki jo poznejši zgodovinar lahko ustvari o tem in onem dogodku, o tem in onem razdobju. Zato ne bo odveč, če ponovimo, kar smo

sicer svoj čas že priporočali. Ne zavržite ničesar, pa naj bo navaden plakat, letak, star časopis, stara knjiga, listina itd. Nič ne de, če se kaj takega že dobi v knjižnici, ali ste morda že videli na omenjeni razstavi. Bolje in do-

zameno za kaj drugega. Na ta račun se knjižnice spopolnjujejo in lahko bolj ustrezajo željam in potrebam obiskovalcev, ki iz dneva v dan črpajo snovi za svoj študij in za svojo delo iz tisočev knjig in dokumentov, ki se bodo nepoučenemu morda zdeli nekaj mrtvega in neuporabnega, a so v resnici neizčrpen vir za novo vsestransko raziskovanje in delo.

Zato ponavljamo: Ne zavržite ničesar. Če ste morda podedovali staro knjižnico od svojih staršev ali sorodnikov, in vas knjige, časopisi in stari dokumenti ne zanimajo, ali če imate take stvari razmetane kje na podstrešju, obvestite Narodno in študijsko knjižnico. S tem boste storili dobro delo, za kar vam bo marsikdo hvaležen.

Milan Bolčič

Baletna skupina Dijaškega doma: trenutek iz klasičnega baleta

Pred jesenskim zborom

Seznam nekdanjih mladinskih društev

Kakor že javljeno, je bil za 9. oktobra t.l. sklican Zbor vseh nekdanjih mladinskih društev na Trzaskem. Ker po svojem delu, hotenju in postavljenih si ciljnih ni ali skoro ni bilo razlike med bivšimi mladinskimi in športnimi društvi ter organizacijami, kakor ni bilo sploh razlik med skupinami, ki so se pojavile po oblastvenem razpustu mladinskih in športnih društev, ker so ohranile miselnost in značaj prejšnjega mladinskega gibanja, podpisani prireditveni odbor, zato da se izogne morebitni napačni razlagi, kdo vse naj se udeleži sklicanega zbora, javlja v naslednjem seznamu vseh društev in organizacij, ki pridejo v poštev:

Zveza Mladinskih društev, Trst.
Sportno udruženje, Trst.
Dijaški krožek Nicolò Tommaso, Trst.

MLADINSKA DRUŠTVA:

Prosveta, Sv. Jakob
Sv. Marija Magdalena spodnja
SPARTA, Škedenj
Rocol, Rocol
ZARJA, Rojan
PROSEK, Prosek
LADJA, Kontovel
SV. IVAN, Sv. Ivan
SV. KRIŽ, Sv. Križ pri Trstu
BARKOVLJE, Barkovlje
PROSVETA, Opčine
ZARJA, Bazovica
VARŠAVA, Konkonec
GAJ, Bani
GROPADA, Gropada
TREBČE, Trebče
KAVČIČI, Kavčiče
KRES, štorje pri Sezani
JADRAN, Dekan
TABOR, Sezana
KOBILJ, Kobilj na Krasu
ZASTAVA, Lonjer-Katinara
PROSVETA, Boršt
ZORA, Škorklja

SPORTNA DRUŠTVA:

OBZOR, Sv. Marija Magdalena zgornja
PRIMORJE, Prosek
SPORTNI KLUBI:
CONCORDIA, Trst
VAL, Barkovlje
JADRAN, Herpelje
ADRIA, Trst
Veslaški klub «SIRENA», Trst
STEMPIHARJI in njim sorodne skupine
PRIREDITVENI ODBOR

KULTURNE OBLETNICE V JUNIJU

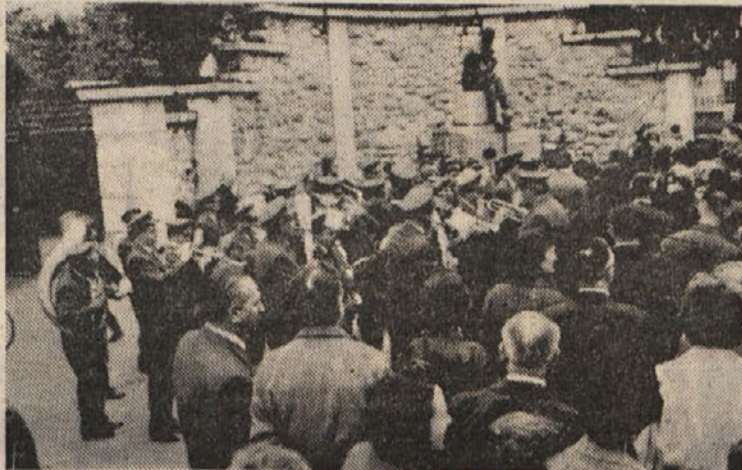
5. 1508 — rojen Primož Trubar, utemeljitelj slovenske književnosti; 10. 1912 — umrl pesnik Anton Askerc; 11. 1949 — umrl pesnik Oton Zupančič; 19. 1901 — umrl pesnik Josip Murn - Aleksandrov; 26. 1964 — umrl pesnik in buditelj beneških Slovencev Ivan Trinko.

PRIJETEN IN POUČEN IZLET SVETJAKOBSKIH PROSVETARJEV

Cankarjevci v rojstni hiši
Ivana Cankarja na Vrhniki

Ze pred vojno in nato tudi po vojni so pevci tvorili jedro prosvetnega društva «Ivan Cankar». Zato ni čudno, da se je takoj po vojni oglašil prvi v Trstu pevski zbor «Ivan Cankar», ki je s svojimi nastopi zaslovel daleč okoli in ponese svoje pesem tudi v oddaljena mesta v Jugoslaviji. Toda leta so minevala, pevci so se starali, novih mladih glasov se prihajalo premalo in zbor je polagoma utihnil.

Ze od leta 1947 dalje niso bili člani prosvetnega društva «Ivan Cankar» na obisku v kraju, kjer se je rodil veliki slovenski pisatelj, katerega ime nosi naše šentjakobsko prosvetno društvo. V razburkanem morju tržiških dogodkov je društvo z naporom jadralo dalje, ter je bil čas, ko se je na športnem polju zelo postavilo a istočasno hiralo na kulturnem delovanju. Ko pa je bil letos v marcu izvoljen nov odbor, se je v društvu zbudilo nekaj novega in tudi 50-letni in starejši «mladinci» so oživeli ter dali pobudo, da se zopet s pesmi-poklonijo Ivanu Cankarju v njegovem rojstnem kraju. Tako odbor kot vsi člani so sklenili, da se tudi naše društvo spomni in dostojno proslavi dvajsetletnico zmage nad fašizmom ter dvajsetletnico obnove našega društva. Zato smo se odločili na izlet na Vrhniko prav v tem mesecu, kajti 10. maja je potekel

Pred Cankarjevim spomenikom na Vrhniki je Tržačane pričakala domača godba

89. rojstni dan našega velikega pisatelja.

V začetku vpisovanja se ni zdelo, da bo na Vrhniko potovalo tako veliko število članov in simpatizerjev našega društva. Ob zaključku vpisovanja smo imeli vpisanih okoli 150 ljudi. Napolnili smo dva avtobusa ter še okoli 10 osebnih avtomobilov.

Odpotovali smo v nedeljo 23. maja ob 7. uri. Nekaj po 10. uri smo prispeli na Vrhniko, kjer nas je na trgu pred spomenikom Ivana Cankarja pričakovala ne

nimi besedami izrazil vse tisto, kar bi želeli povedati naši člani in simpatizerji, ki so z nami danes na izletu. Naj povem samo to, da smo ponosni, da nosi naše društvo ime največjega slovenskega pisatelja. Na koncu je tovariš Magajna še dejal: «Sprejmite zato ne samo pozdrave našega društva, temveč pozdrave vseh Slovencev našega šentjakobskega okraja z željo, da bi bilo vaše bodoče delo na vseh področjih kronano z velikim uspehom.

Nato je naš moški pevski zbor pod vodstvom Vladimira Svare zapel Vrabčevu pesem «Spomin Ivanu Cankarju». Po polaganju venca in cvetja na spomenik pisatelja in ob igranju godbe, smo v družbi prijateljev z Vrhnike odšli v Cankarjevo rojstno hišo in na grič in v cerkev Sv. Trojice.

Avtobusa in cela vrsta osebnih avtomobilov so nato odpotovala v Bistvo, kjer smo si v bivšem Galetovem gradu ogledali zelo zanimiv gospodarski in tehnični muzej.

V popoldanskih urah smo si ogledali še prekrasno Cerkljsko jezero, medtem ko si zaradi slabega vremena nismo mogli ogledati naravnih lepote Rakovega škocijana, kot je bilo v našem načrtu. Nadaljevali smo pot proti Postojni, kjer smo se nekaj časa ustavili, nato pa v Trst, kamor smo prispeli okoli 10. ure zvečer.

Vtisi in mnenja naših članov in simpatizerjev, ki so bili na izletu, pričajo, da je izlet popolnoma uspel, saj je takoj ob prihodu v naše mesto veliko številno izletnikov povpraševalo, kdaj bomo organizirali še kak drugi podoben izlet. Upamo, da bomo v kratkem organizirali še take prijetne izlete, na katerih se bodo naši starejši in mlajši člani veselili ob naši lepi slovenski besedi in pesmi, tako kot je bilo nekoč, vse veselo in živo prosvetno delovanje v šentjakobskem prosvetnem društvu «Ivan Cankar».

M. M.

samo domača godba na pihala in zastopniki zveze kulturnih prosvetnih organizacij občinskega sveta z Vrhnike, temveč tudi lepo število domačinov. Tržaški cankarjaši so se takoj postavili v vrsto z mladinci na čelu, ki so nosili venec in cvetje, da bi ga položili na spomenik pisatelja. Godbeniki z Vrhnike so igrali razne koračnice. Pred spomenikom nas je v imenu zveze KPO pozdravil njen predsednik Ivan Mole. Predsednik našega društva Magajna se je zahvalil za dobrodošlico ter v svojem kratkem nagovoru dejal: Ne vem, če bom lahko s svojimi skrom-

Ogled Cankarjeve rojstne hiše na Vrhniki

REVIIJE

Galeb

S povečano osmo številko (32 strani) je Galeb zaključil svoj enajsti letnik. Ze samo to dejstvo, da list že enajst let redno izhaja in vsak mesec obiskuje svoje mlade čitatelje, je za nas v zamejstvu tako pomembno in obenem tako razveseljivo, da za služijo vsi tisti, ki imajo stalno skrb za revijo, največjo hvaležnost vseh slovenskih otrok ter obenem priznanje vse naše skupnosti.

Važno pa je tudi, da je Galeb res takšen mladinski list, da je vreden največje pohvale tudi zaradi svoje kvalitete, pa naj ga presojava s katere koli plati. Zagotovil si je krog odličnih sodelavcev, tako da otroci vsako številko z veseljem pričakujejo. Vsebinska lista na nevsiljiv način, dostikrat celo na zabaven način spodbudno in vzgojno vpliva nanje.

Seveda se vsaka številka nekoliko drži letnih časov ali kakih praznikov. (V listih za mladino je vedno bilo tako.) Tudi v tej številki je na prvi strani pesem Franja Roša *Žaj* in tudi druge pesmi, ki so jih prispevali: Crtomir Sinkovec, Gustav Strniša, Robert Hlavaty, Stana Vinšek, M.S., Vojan Arhar, Neža Maurer in Danilo Gorinšek, govore o pomlad, pa tudi o poletju, ki prihaja, in o čebelah, žabah in murnu. Precej prostora je bilo treba odstopiti povesti Zore Rebulove *V srcu Afrike*, da se je v tej številki zaključila. Zaključila se je pa — kljub vsem nesrečam — tako, da bodo čitatelji zadovoljni, kajti Pjer in Uti-Uti sta ostala živa. To pot se je spet oglašil tudi France Bevk, zvesti prijatelj mladih bralcev, ostale kraje in daljše zgodbe pa so napisali Vojan Arhar, Fran Roš, Vlado Firm, Zlata Vidaček in Danilo Gorinšek. Bojan Pavletič piše o velikem športnem dogodku aprila meseca v Ljubljani: o svetovnem prvenstvu v namiznem tenisu. Poučni so sestavki o hroščih (s slikami na znakah), o svetilniku v Savudriji, o modernih velemestih, o vodi. To pot so precej prispevali otroci sami, ki so s svojimi prispevki napolnili štiri strani. Pri tem so se tudi spomnili dvajsetletnice osvoboditve. Bralci Galeba gotovo že «po stilu» poznajo ilustratorje svojega lista, ki so ilustrirali tudi to številko; to so: Leon Koporc, Robert Hlavaty, Stefan Potočnik, Milko Bambič, Božo Kos, Tatjana Segar, Klavdij Palčič, Rudolf Saksida Savo Sovre, od otrok pa Aleksander Pertot iz Barkovelj.

Posebej moramo opozoriti na poziv uredništva in uprave mladim bralcem. Letos poteka dvajset let, kar so bile slovenske šole tudi javno zopet obnovljene. (Na osvobodjenem ozemlju ood partizansko oblastjo so bile obnovljene že tudi prej.) Temu jubileju namerava Galeb posvetiti del prve številke prihodnjega letnika. Otroci naj bi — pač po pripovedovanju starejših — opisali, kako je bilo takrat, ko se v šoli ni smelo spregovoriti po slovensko. Uredništvo opozarja, da mora imeti dopise do 10. oktobra, in obenem obljublja nagrade za tri najlepše prispevke.

Literarne vaje

Na koncu sedme številke Literarnih vaj, ki je zadnja v tem letniku, pravi uredništvo, da se mu je na Tržaškem skoro v celoti posrečilo, da je list glasilo «dijakov slovenskih srednjih šol». «Zal pa nam je, da nismo mogli pritegniti Goričanov ne med sodelavce in ne med naročnike,» je rečeno takoj nato. Prav gotovo je treba to zelo obžalovati, pri čemer pa je treba krivdo pripisati predvsem Goričanom samim, tako dijakom kot profesorjem. Profesorjem še prav posebej, ker so ti poverjeniki lista. Zdi se, da gre tudi v tem primeru za tisto vse graje vredno težnjo, po kateri mora biti zlasti na šolskem področju kar največji jarek med Trstom in Gorico. Potrebno bi bilo, da bi se v prihodnjem letu našlo vsaj nekaj profesorjev na goriških šolah, ki bi tudi tamkaj Literarne vaje razširili ter pridobili novih sodelavcev. (Kak poskus je sicer že bil, a ostal je osamljen.)

Zadnja številka letošnjega letnika se dovolj dostojno priključuje ostalim, ki skupaj predstavljajo kar zanimivo knjigo, ki bo še pozneje kdaj dokument dela slovenske šole in pa samih dijakov. V vsaki številki — tudi v tej — se je pojavilo kako novo ime. Nekatera teh imen potem stalno srečujemo na straneh revije, nekatera pa so le utrinki, ki se pojavijo in izginejo. Nič zato, saj niso vsi ljudje ustvarjeni za pisanje. Literarne vaje imajo kljub temu dovolj mladih pisateljev in pesnikov, od katerih tu pa tam kdo zares ostane pesnik. Mogoče bi bilo težje ga odkriti, če ne bi bilo Literarni vaj.

V sporočilu uredništva na koncu številke pa nas moti en stavek: da so namreč bili sprejeti vsi prispevki, ki so jih priporočili profesorji slovensčine. Ali je torej edina pot v revijo prek profesorja slovensčine? Če je odgovor na to vprašanje pritrdilen, potem ne drži naslednji stavek, da je namreč «edina cenzura bila tista, ki velja za vse liste: primerna umetniška vrednost». Za znaten del profesorjev slovensčine je v tem pogledu vse v redu —lahko tudi za veliko večino — toda nikomur ni neznan, da pač ni mogoče od nekaterih profesorjev slovensčine pričakovati, da bi bili pobudniki za take spise, ki niso po njihovem «okus», pa če bi bila umetniška vrednost teh spisov še tako očitna. Zato smo mnenja, da bi moralo uredništvo sprejemati od zrelejših dijakov prispevke, tudi če jih ni prej videl in priporočil profesor slovensčine. Taki prispevki bodo lahko mnogo bolj zanimivi.

Ne da bi se spuščali v podoben pretres številke zaključujemo z iskreno željo, naj se Literarne vaje še bolj utrdijo in razširijo ter tako pomagajo odkrivati talente, brez katerih nikoli ni bil naš zamejski del slovenskega naroda.

Most

Most, tromesečnik za leposlovje in kulturo, je prispel do svoje pete številke. Tako leposlojni del kot ostale članke so prispevali skoraj zgolj dosedanji sodelavci revije. Precej pozornosti posveča revija tudi seznanjanju z nekaterimi pesniki drugih narodov (v tej številki tudi Biagio Marin s štirimi pesmimi).

Na platnici revije je napisano, da «vsii prispevki ne predstavljajo mnenja uredniškega odbora». Ta stavek pa seveda ne more revije obvarovati pred kako oznako, ki je bila kje izrečena, pa morda nekaterim ljudem pri reviji ni všeč. Vladimir Vremeč n. pr. polemizira s Sincerusom. Toda če potem — kot član uredniškega odbora — odpira strani revije Sincerusom, kaj se potem otepa tiste oznake? Sicer pa ni tu mesto za kako polemiko. Če bo kdo na kak članek v reviji odgovarjal, bo to napravil drugje.

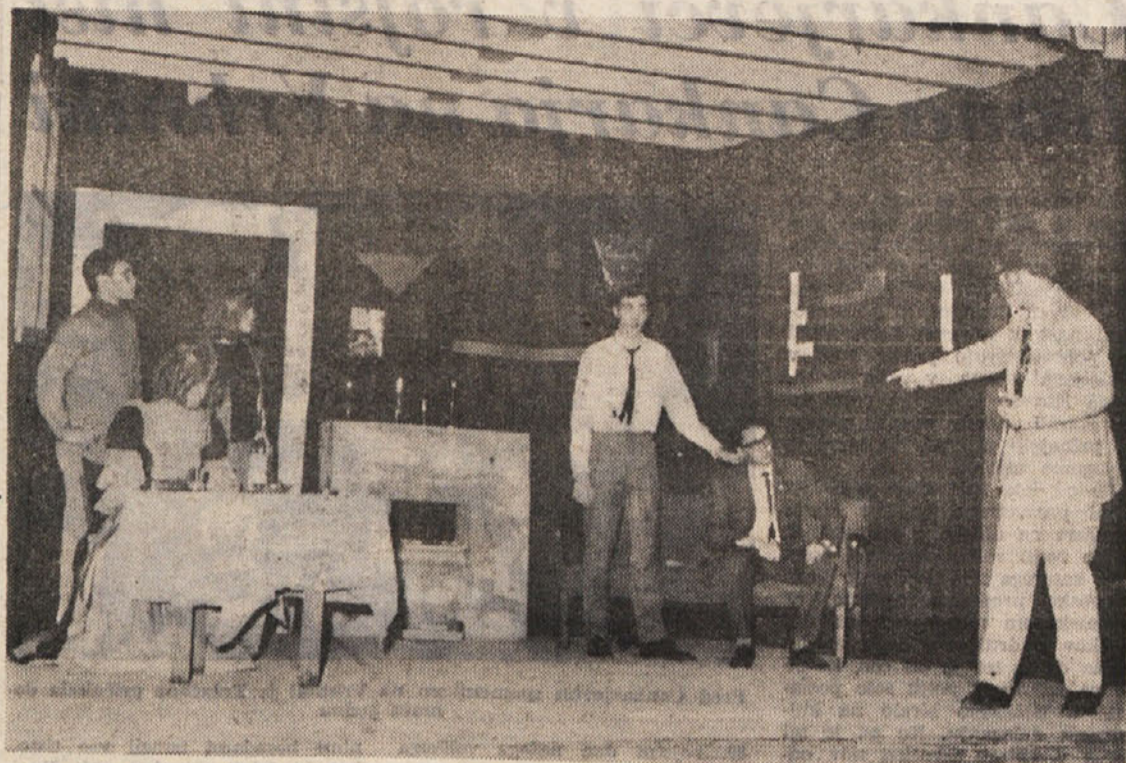
Ljudska veselica
v Nabrežini

Vsak dan bolj čujemo, kako je dvajsetletnica zmage razgibala naše kulturno delovanje. Proslave se vrstijo kar ena za drugo, povsod vlagajo organizatorji skrbni trud in ljubezen v priprave teh praznov. Najrazveseljiveje je pa to, da so ta praznovanja vedno dobro obiskana. Kot kaže pa le še niso vsi prišli na vrsto. Slovenska prosvetna zveza namerava praznovati dvajsetletnico z LJUDSKO VESELICO, ki bo 11. julija na prostem v Nabrežini. Podrobno o tej ljudski prireditvi bomo poročali v naslednji številki naše priloge. Naj za sedaj povemo le to, da se bo v kulturnem sporedu zvrstilo pred nami nad 400 nastopajočih. To pot bodo peli zborji samo združeno, moški posebej, mešani posebej, združene godbe na pihala pa spet posebej. Skupno 12 zborov in tri godbe. Nastopajoči se že dalj časa pripravljajo na svoj praznik in marljivo vadijo obvezne pesmi.

11. julija bo torej praznik naših prosvetnih delavcev, ki bodo poleg dobrega kulturnega sporeda preživeli domač družaben popoldan v sproščemem vzdušju.

KULTURNO-PROSVETNI PREGLED ZA MAJ

1. Nastop godbe iz Nabrežine na prvomajski proslavi v Nabrežini.
1. Nastop godbe iz Križa na prvomajski proslavi v Križu.
- P.d. «Briški grič» priredi v števerjanu prvomajsko proslavo s sodelovanjem ansambla «Bardofers» in kvinteta «Zvonček» iz Ljubljane.
1. Katoliško prosvetno društvo v števerjanu priredi prvomajsko prireditev z nastopom števerjanskega pevskega zbora, glasbene skupine «Diamant» iz Pevme, kvinteta «Veseli študentje» iz Koroške in folklorne skupine Katoliškega kulturnega kluba iz Trsta.
2. V Kulturnem domu koncert združenih koroških pevskih zborov Slovenske prosvetne zveze iz Celovca.
2. P.d. «Srečko Kosovel» iz Ronk priredi v kinu «Excelsior» koncert orkestra «Bardofers» in kvinteta «Zvonček» iz Ljubljane.
3. Sestanek članov nekdanjih mladinskih društev, ki so delovala po prvi svetovni vojni, z izvolitvijo delovnega odbora za pripravo zborov bivših mladinskih društev.
5. V p.d. «Ivan Cankar» pri Sv. Jakobu predvajanje barvnih diapozitivov iz Vrhniko-Cankarjevega rojstnega kraja.
6. SG uprizori v Kulturnem domu premiero otroške igre «Trnuljčica».
7. SG uprizori v Kulturnem domu prvo ponovitev «Trnuljčice».
8. SG uprizori v Kulturnem domu drugo ponovitev «Trnuljčice».
8. P.d. Prosek-Kontovel priredi v dvorani na Proseku kulturno prireditev s sodelovanjem otroškega pevskega zbora in otroške dramske skupine z igro «Kekec».
9. P.d. Andrej Cok in Opčine uprizorita v Ljudskem domu v Križu Meškovo ljudsko igro «Pri Hrastovih».
9. SG uprizori na izrecno željo v Kulturnem domu «Veliki slovenski pasion».
9. Nastop pevskega zbora iz Zgonika-Saleža in godbe s Proseka na občinski proslavi 20-letnice osvoboditve v Zgoniku.
9. V Dijaškem domu v Gorici roditeljski sestanek s kulturno prireditvijo gojencev z recitacijami, igricami, godbenimi točkami in nastopom domačega pevskega zbora pod vodstvom Pavline Komelove.
9. Tradicionalno mladinsko slavje pod mlajem v Dolini z nastopom godbe na pihala Dolinskega kvinteta s pevcema.
11. SG uprizori v Kulturnem domu tretjo ponovitev otroške igre «Trnuljčica».
11. V Slovenskem klubu predavanje dr. Vlada Turine o «Borbi proti lakoti v svetu».
12. SG uprizori v Kulturnem domu četrto ponovitev «Trnuljčice».
12. P.d. «Ivan Cankar» pri Sv. Jakobu priredi Cankarjevo proslavo s predavanjem in nastopom društvenih recitatorjev.
13. SG uprizori v Kulturnem domu peto ponovitev otroške igre «Trnuljčica».
14. SG uprizori v Kulturnem domu šesto ponovitev otroške igre «Trnuljčica».
15. Jubilejni koncert pevskega zbora «Jacobus Gallus» v Kulturnem domu pod vodstvom Ubalda Vrabea.
15. SG uprizori otroško igro «Trnuljčica» v Prosvetnem domu na Opčinah.
16. V Kulturnem domu zaključna prireditev Glasbene šole s sodelovanjem združenih pevskih zborov šol GM iz Trsta, z Opčin p.d. Proseka-Kontovela, mladinskega zbora «Kraški slavček» iz Devina-Nabrežine, zbora harmonikarjev in instrumentalnega kvinteta.
16. V Kulturnem domu razstava risb svetoivanske in dolinske srednje šole.
16. SG uprizori otroško igro «Trnuljčica» v Prosvetnem domu na Opčinah.
18. V Slovenskem klubu predavanje hrvaškega pisatelja Jožeta Horvata o potovanju z motorno jadrnico okrog sveta.
19. SG uprizori v Kulturnem domu «Partizanski večer» s sodelovanjem igralcev Slovenskega gledališča, pevskega zbora Prosek-Kontovel in harmonikarja Oskarja Kjudra.
20. SG uprizori v Kulturnem domu prvo ponovitev «Partizanskega večera».

Dramska skupina prosvetnega društva «Ivan Cankar» je z uspehom uprizorila igrico pokojnega člana SG Josipa Fischerja in bivšega aktivnega člana društva, «Striček prihaja». Mladi igralci so kar zadovoljivo podali svoje vloge in se tako najlepše oddolžili spominu Josipa Fischerja, ki je bil res pravi gledališki entuziast.

Otroci otroškega vrtca v Lonjerju so pripravili razstavo svojih ročnih del, ki odražajo lep smisel otrok za oblikovanje in pa dobro vzgojno metodo v tem vrtcu.

20. V Mali dvorani Kulturnega doma informativno posvetovanje vodstva gledališča z gledališkimi kritiki o repertoarju za prihodnjo sezono.
21. SG uprizori v Kulturnem domu drugo ponovitev «Partizanskega večera».
23. SG uprizori v Kulturnem domu zadnjo ponovitev otroške igre «Trnuljčica».
23. V dvorani p.d. «Igor Gruden» v Nabrežini nastop gojencev podružnice glasbene šole v Nabrežini s sodelovanjem mladinskega zbora «Kraški slavček» in instrumentalnega kvinteta.
23. V Katoliškem domu v Gorici koncert pevskega zbora «Lojze Bratuž» v priredbi katoliškega prosvetnega društva «M. Fileja».
24. V Kulturnem domu otvoritev razstave osmih primorskih slikarjev in kiparjev iz raznih središč onstran meje. Razstavljajo Apollonio, Cetin, Jejič, Lenšček, Perger, Pohlem, Varj in Lenassi.
25. SG uprizori «Partizanski večer» v Prosvetnem domu na Opčinah.
25. V p.d. «Ivan Cankar» pri Sv. Jakobu uprizori društvena dramska skupina Fischerjevo igro «Striček prihaja» v počastitev avtorjevega spomina.
25. Otvoritev razstave šolskih risb učiteljskega v Ul. Caravaggio.
26. V Kulturnem domu gostovanje Slovenskega narodnega gledališča iz Maribora s češko pravljico satiro «Tretja želja».
26. V Dijaškem domu v Trstu «Kosovelova proslava» s sodelovanjem gojencev Glasbene Matice in mladih literatov iz kroga «Literarnih vaj».
26. SG uprizori otroško igro «Trnuljčica» v Katoliškem domu v Gorici.
26. STEDO — V števerjanu pred spomenikom padlim poje zbor «Briški grič» in zbor števerjanskega katoliškega društva.
27. V Kulturnem domu prva ponovitev češke pravljice satire «Tretja želja» v izvedbi SNG iz Maribora.
27. V župni dvorani v Dolini dvakrat šolska prireditev državne srednje šole v Dolini.
27. V Gorici v galeriji Pro Loco otvoritev razstave goriškega slikarja Andreja Koršiča.
27. SG uprizori v Katoliškem domu v Gorici otroško igro «Trnuljčica».
27. STEDO — V Poljanah pred spomenikom nastop pevskega zbora iz Dola-Poljan.
28. V Kulturnem domu druga ponovitev češke pravljice satire «Tretja želja» v izvedbi SNG iz Maribora.
28. P.d. «Igor Gruden» v Nabrežini priredi proslavo 20-letnice osvoboditve s predavanjem pisatelja Borisa Pahorja, s sodelovanjem zbora harmonikarjev GM ter zborov p.d. «Igor Gruden» in p.d. «Vesna» iz Križa.
29. SG — V dvorani «A. Sirk» v Križu uprizori otroško igro «Trnuljčica».
29. STEDO — V Saležu pred spomenikom padlih poje zbor iz Saleža-Zgonika; V Zgoniku pred spomenikom nastop zbora iz Saleža-Zgonika in recitacije borbenih pesmi, na Kontovelu recitacije in nastop zbora Prosek-Kontovel; na Opčinah na kopaljšču poje cerkveni pevski zbor; V p.d. «Slavko Skamperle» nastopi recitacijska društvena skupina z izborom «S Kosovelom ob 20-letnici osvoboditve».
30. V Marijinem domu v Rojnu uprizorijo rojanski otroci pravljico igro «Mačeha in pastorka».
30. V Dijaškem domu v Trstu roditeljski sestanek z nastopom domačega baletne šole.
30. V župni dvorani v Barkovljah zaključna šolska predstava.
30. STEDO — V Bazovici pred spomenikom bazoviških junakov nastop združenih pevskih zborov pod vodstvom Ignacija Ote in združenih godb pod vodstvom Svetka Grgiča ter recitatorjev SG in radijskega odra. V Slomškovem domu v Bazovici koncert zbora «Jacobus Gallus».
30. V doberdobski katoliški dvorani proslava materinskega dne s kulturnim programom.
31. V Kulturnem domu zaključni svojo sezono 1964-65 z uprizoritvijo «Partizanskega večera».

Poživiljeno kulturno delovanje SAK «Jadran»

V zadnjem času se v časopisnih kronikah večkrat pojavlja v zvezi s prosvetno-kulturnim delovanjem tudi ime slovenskega kluba «Jadran».

AK «Jadran», ki ima od preteklega februarja agilnejše vodstvo, ima v svojem programu poleg zanimanja za probleme slovenskih visokošolcev v Italiji in poleg vzdrževanja stikov med slovenskimi visokošolci v domovini in na Koroškem, na prvem mestu prav prosvetno in kulturno dejavnost, ki v vseh prejšnjih letih ni prišla dovolj do izraza, ali vsaj ne v taki meri, kot bi bilo pričakovati od organizacije, ki združuje mlade slovenske študirajoče intelektualce. Da bi se mogla ta dejavnost kluba razvijati čim bolj svobodno in seveda tudi vsa ostala klubova dejavnost, je na zadnjem občnem zboru obveljalo načelo, da je klub kot tak izven obstoječih političnih strank in ideoloških skupin, kar pa seveda nikakor ne pomeni, da se klub tudi politično ne angažira z individualno dejavnostjo svojih članov. Eaterih politične in ideološke opredelitve so zasebna stvar vsakega posameznika.

Izpolnjujoč svoj zastavljeni kulturno-prosvetni in pedagoški program, je klub od svojega zadnjega občnega zbora do danes priredil štiri kvalitetna predavanja v naslednjem vrstnem redu: najprej je v Mali dvorani Kulturnega doma predaval pisatelj prof. Alojz Rebula o temi «Današnji človek in njegov odnos do sveta», nato je v Gregorčičevi dvorani predaval arabski študent

Mohamed Taha o «Bližnjem vzhodu in njegovih problemih, potem je zopet v Mali dvorani Kulturnega doma predaval profesor na slavistični fakulteti v Ljubljani dr. Paternù o «Slovenski povojni liriki in končno v isti dvorani še pesnik in esejist Edvard Kocbek «Ob svojem delu». S predavanjem prof. Paternùja je bil povezan tudi literarni večer študentov slavistike v Ljubljani, ki je bil v Gregorčičevi dvorani.

Posebna značilnost vseh teh predavanj v okviru AK «Jadran» je v tem, da so ta predavanja vedno le nekaj uvod v diskusijo, ki se po njih razvije in v katero lahko posegajo vsi prisotni.

Poleg teh predavanj je imel klub v naertu še dve: predavanje slikarja Klavdija Palčiča o sodobnih strujah v umetnosti in pa predavanje o encikliki «Pacem in terris». Zal sta morali obe odpasti zaradi pomanjkanja časa, bosta pa prišli na vrsto v jeseni, to je v drugem delu sezone, ko bo klub — vsaj po zahtevah njegovih odbornikov — še bolj okrepljen in razvil dejavnost na kulturno-prosvetnem področju.

Kot posebno poživitev klubove dejavnosti pa naj omenimo še pojav «Gledališča mladih 65», ki je imel svoj odrski debut v okviru kluba «Jadran». Če bo to mlado gledališče tudi vnaprej ostalo v okviru kluba, bo ta lahko intenzivneje posegel tudi v sodobno gledališko dejavnost in v znatni meri prispeval k oblikovanju umetniškega okusa naših mladih ljudi.

IZPRED TRŽAŠKEGA PRIZIVNEGA SODIŠČA

Čoln z ugašenimi lučmi v «Sacchetti» je izdal tihotapske naklepe četverice

V prizivu so obema obtožencema znižali denarno kazen, enemu pa so zvišali zaporno kazen

Pred prizivnim sodiščem (predsednik Franz, generalni prokurator Marsi, zapisnikar Parigi, obramba Sterco in Amodeo) sta se morala ponovno zagovarjati 25-letni Lucio Baldin iz Istrske ul. 1 ter 47-letni Giuseppe Marcon iz Ul. Androna di Romagnia 1. Oba obtoženca, ki nista priprta, sta prisostvovala obravnavi.

Na prvostopni obravnavi, ki je bila v oktobru lani, sta se poleg teh dveh obtožencev morala zagovarjati tudi 42-letni Ardio Perenti iz Androne s, Tecla 14 in 31-letni Angelo Lubiana z Obrežja Grumula 6.

Dogodek, ki je pripeljal četverico pred kazenske sodnike, se je odigral v zgodnjih urah 24. julija predlani. Bilo je okoli 3. ure jutraj, ko je maršal finančne strazje Mario Faggiani opazil, da se je parolu «Sacchetti» približal čoln z ugašenimi lučmi. Tik pred pristankom čolna ob pomolu, sta dva moška, ki sta bila na kopnem, zavpila «Proč, proč». Veslač je obrnil kljun čolna proti veslaškemu klubu «Adria» ter izginil med podpornimi stebri poslopja. Kakih deset minut pozneje se je spet pojavil ter se v temi napotil proti pomolu «T». Medtem sta moška na obali zasedla vsak svoje vozilo: eden je stopil v avto fiat 1100-103 Ts 39150, a drugi je zasedel skuter ter se odpravil za največje naglo.

Maršal Faggiani in njegov spremljevalec sta skočila v neki čoln finančne strazje ter dohitela ubeznika na morju. Šlo je prav za

Perentina, katerega sta potem prepejala do podpornikov veslaškega kluba, kjer so našli skoraj 30 kg cigaret. Po dolgem otklevanju je Perentini priznal, da je pripeljal blago iz Poreča, kamor sta ga povabila Baldin in Lubiana. Na povratku sta ga počakala blizu zvezane valobrana ter mu ukazala, naj izkrcna blago na pomolu «Sacchetti». Izvršil je ukaz, toda neomlad je opazil finančne strazje ter se oddaljil od pomola.

Agenti finančne strazje so pozneje aretirali Baldina in Lubiana ter napravili hišne preiskave. V določenem trenutku je prišlo na površje tudi Marconovo ime. Na njegovem domu pa so našli le 300 gramov cigaret in listek z obračunom za 46 kg cigaret.

Tako se je četverica zaslala pred kazenskimi sodniki. Zelo težak je bil Baldinovo položaj, ker so agenti našli na njegovem domu večjo količino praznih škatel, za katere so finančarji menili, da so agenti prej vsebovale okoli 350 kg cigaret. Baldin je splošno priznal, da je došlo za največ 6 ali 7 škatel.

Spričo tega so kazenski sodniki spoznali skoraj vse obtožence za krive. Opustili so zaradi pomanjkanja dokazov le Lubiano (za katerega pa so ostali obtoženi s sumili, da je povezan z finančarji). Perentina kazen, čeprav precej visoka, je bila pogojna.

Proti razsodbi sta se pritožila samo Baldin in Marcon. Prizivni sodniki so jima priznali samo pravico do splošnih ojaševalnih ok-

lščin ter so jima ustrezno znižali denarno kazen, v pri tem, vsaj v primeru Baldina, zvišali zaporno kazen. V ostalem so potrdili prvotno razsodbo.

Na obmejnem prehodu umrl zaradi srčne kapi

78-letni jugoslovanski državljani Antun Goran iz Popote pri Ma. rezigah štev. 37, je včeraj jutraj prestopil državno mejo pri Skofljah, ker je bil namenjen k nekemu prijatelju. Komaj je žigosal propustnico in napravil nekaj korakov, ga je napadla nenadno slabost, da mu je zgrudilo na tla. Nekaj metrov oddaljen od meje, je umrl zaradi srčne kapi. Pripetilo se je v bližini meje, kjer je bil v spremstvu prijatelja, ki je v trenutku opazil nesrečo in poklical bližnje avto RK. Ko so pripeteli bližnjaki, pa za nesrečnega Gorana ni bilo več pomolu. Bil je mrtev, ker ga je zadela srčna kap. Pripetilo se je v bližini meje, kjer je bil v spremstvu prijatelja, ki je v trenutku opazil nesrečo in poklical bližnje avto RK. Ko so pripeteli bližnjaki, pa za nesrečnega Gorana ni bilo več pomolu. Bil je mrtev, ker ga je zadela srčna kap. Pripetilo se je v bližini meje, kjer je bil v spremstvu prijatelja, ki je v trenutku opazil nesrečo in poklical bližnje avto RK. Ko so pripeteli bližnjaki, pa za nesrečnega Gorana ni bilo več pomolu. Bil je mrtev, ker ga je zadela srčna kap.

Pri padcu z vozilca se je smrtno udaril

V kuhinji svojega stanovanja v Ul. Monte San Gabriele 29, se je včeraj jutraj smrtno ponesrečil 62-letni upokojsenec Romeo Stullus. Stullus se je zaradi paraliziranih nog vozil po stanovanju na vozilcu, ki ko pa je prispel v kuhinjo, se je verjetno prevrnil, neredno padel z vozilca in z glavo udaril ob tla. Njegov 23-letni sin Giuseppe, ki je bil tedaj v spalnici, je zaslišal presunljiv krik, zato je odhitel v kuhinjo, kjer je našel na tleh ležečega očeta. Nemudoma je poklical rešilni avto RK, za katerega so bolničarji položili ranjenca. V avto je stopil tudi sin, toda med prevozom v bolnišnico je nastal vrtoglav, zaradi česar se je nesrečni Stullus izvil iz avta. Čez nekaj minut je umrl zaradi udarca v glavo, čelu ter zadcu. Njegov truplo so prenesli v mrtvašnico glavne bolnišnice. O zadevi so bili obveščeni agenti s komisariata Kotonje.

Neredna padca dijakov

Dva dijaka sta včeraj jutraj v predseku ene ure postala žrtvi nerednih padcev in se bosta na ortopedskem oddelku morala zdraviti po en mesec, ker sta si zlomila desni nož.

16-letni Pierpaolo Ceanazzo iz Ul. Commerciali 80 se je ponesrečil pri telodavni uri v telodavnici So. le Carla v Ul. della Valle, ko je skakal v višino. 15-letni Bruno Anzani iz Ul. della Valle, ki je skakal v dolžino, se je ponesrečil pri telodavni uri v telodavnici So. le Carla v Ul. della Valle, ko je skakal v dolžino. 15-letni Bruno Anzani iz Ul. della Valle, ki je skakal v dolžino, se je ponesrečil pri telodavni uri v telodavnici So. le Carla v Ul. della Valle, ko je skakal v dolžino.

Zaradi avtomobilske dirke zaprta cesta čez Kalvarijo

Ker bo danes organizirana čez Kalvarijo avtomobilska vožnja «X Rallye Lignano-Gorica» je občinska uprava v Gorici odredila, da bo danes od 11. do 15. ure cesta, ki pelje iz Ločnika preko Kalvarije do Grojne, zaprta za vsa vozila, ki ne sodelujejo v omenjenem rallyju. Ta ukrep je bil potreben, ker je cesta v razmeroma slabem stanju, ozka in z ostrimi ovinki.

Smrt v Sovodnjah

V gorški civilni bolnišnici je v petek zvečer umrl v starosti 78 let Ludvik Masten iz Sovodnjah. Pogreb bo danes popoldne krenil iz mrtvašnice gorške civilne bolnišnice v Ul. Vittorio Veneto na domače pokopališče. Pokojnik je bil vesekoj zvest čistitelj našega lista. Zaljubljeni družini izrekaajo znanci in prijatelji iskreno sožalje; pridružuje se jim tudi naš list.

Mopedist z Oslavia se ponesrečil v Gorici

Včeraj jutraj ob 7. uri je pripeljal 50-letni Edvard Radikon, doma z Oslavia, Ul. Tre bucci 4 s svojim mopedom od Drevovala do 20. septembra proti trgu na debelo v Ul. S. Chiara v Gorici. Ko je hotel zaviti na ta trg, pa je iz nasprotne strani od Korza Verdri privozil tovornik 56-letni Antonio Buzzatto iz Gorice, Ul. Oberdan 13. Tudi on je hotel s svojim vozilom na zelenjani trg in med obema je prišlo do trčenja, pri katerem je Radikon padel z mopea in se pri tem ranil. Poklicali so avto Zeleneke križa, ki je moza odpeljal v civilno bolnišnico. Tam so mu ugotovili zlom leve noge v gležnju ter so ga pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v 15 dneh.

Nezgoda Števerjanke in Sovodjenca na delu

Včeraj okrog 12.15 je prišla po pomoč v gorško civilno bolnišnico 18-letna Katjuška Marž iz Števerjana, Križišče 17, ki je zapoljena kot vajenka v tovarni železnih Poletij v Gorici. Pri delu se je zbodla z ostrim predmetom v desno zapestje. Okrevala bo v 3 dneh. Ob 14.30 pa so pripeljali v gorško bolnišnico 22-letnega mehanika Maria Devetaka iz Sovodnje, Ul. Ex-Impero 77, ki se je ponesrečil na delu v papirnici Carvi v Rupi, kjer je zaposlen. Ko je namreč popravil okvaro pri stroju, mu je padel kos železa na glavo ter ga ranil na lasišču. V bolnišnici so ga pridržali za 8 dni na zdravljenju.

Goriško beneški dnevnik

Volilni program list «Občinske enotnosti»

Sovodnje Doberdob

Pismo kandidatu «Občinske enotnosti» sovodnjanskim občanom

Dragi rojaki, pred volitvami 13. junija, na katerih boste volili moža, ki bodo pripeljali 4 leta v upravljanje našo občino, si dovoljujemo kandidati liste «Občinske enotnosti» nasloviti na vas to pismo, v katerem vam hočemo obuditi spomin na upravljanje sovodnje občine v preteklih letih in vam predložiti to, kar nameravamo napraviti. Upravljanje naše občine ni bila in ni lahka stvar. Ko smo si v preteklih letih prizadevali, da bi dosegli čimveč od pristojnih oblasti za potrebe naše občine, smo večkrat trčili ob nepremagljivi zid nezumevanja, ker so mnogi videli v nas državljane druge kategorije, ker smo Slovenci. Šele v zadnjem času smo v Rimu našli zaradi novega političnega vetra, ki je tam zavel, prijatelje, ki so nam pomagali, da smo v kratkem času ugodno rešili nekatera vprašanja, za katere smo se potegovali dolga leta. Na Vrhu, ob Stradali in na Mainiču smo napeljali elektriko. Ohnili smo številne ceste v občini ter zgradili občinska vrca v Sovodnjah in Rupi. Vodovod smo napeljali po vsej občini. V središču Sovodnje smo pričeli urejati kanalizacijo. Popolnoma smo preuredili in modernizirali županstvo, v katerem sta tudi materinska posvetovalnica in zdravniška ambulanta. Napravili smo vse potrebno za napeljevanje telefona na Vrhu in pričakujemo samo še izvedbo tega dela. Na socialistnem področju sta župan Čučur in občinska uprava skrbeli za zaposlovanje občanov, tako da je bila odpravljena brezposelnost. Zaradi ugodnejših razmer v državni prestolnici smo dosegli prihodek za pobiranje trosarine pri telodavni uri v telodavnici So. le Carla v Ul. della Valle, ko je skakal v višino. 15-letni Bruno Anzani iz Ul. della Valle, ki je skakal v dolžino, se je ponesrečil pri telodavni uri v telodavnici So. le Carla v Ul. della Valle, ko je skakal v dolžino.

Vrh končno z modernim cesto povezan z občinskim središčem. Po dosedanjem opravljenem delu je od vas, volivcev, odvisno, če mas boste podprli v naših mnapirih nadaljnje nepristransko delo v korist vsem občanov. V predvolilnem obdobju vsi na veliko objubljaljo, mi pa se predstavljamo s programom, za katerega vemo, da ga lahko uresničimo.

1. Menimo, da je vendarle prišel čas, da se prične do nas, Slovencev, izvajati ustava republike. S tem v zvezi bomo ovivali slovenski značaj naše občine in bomo odločno zahtevali, da se ulice preimenujejo na način, ki bo našemu prebivalstvu najbolj primeren.

2. Volilno načelo naše občinske politike je nepristransko upravljanje občinskih zadev v korist vseh občanov.

3. Na področju javnih del zavzemamo največje mesto ureditev solških poslopj; zgraditi je treba novo solo v Sovodnjah in otroški vrtec na Vrhu ter temeljito popraviti šolska poslopja v Gabrjuh, Rupi in na Vrhu.

4. Potrebno je dokončno asfaltiranje vseh občinskih cest; pripomniti moramo, da so v teku pripravljana dela za asfaltiranje cest po vaseh in zasekih, za katere smo že dobili državni prihodek, in da je bilo delo že oddano na dražbi; s tem v zvezi bo občina poiskala manjkajoča sredstva za dograditev ceste Rubije-Vrhu.

5. V najkrajšem času bomo pričeli z obnovno javne električne razsvetljave za katodno imamo že odobren prispevek.

6. Občinska uprava bo morala podpreti prosvetno in športno delovanje v občini za duhovni in fizični napredek občanov.

7. Prav tako mora občinska uprava skrbeti za turistični razvoj občine, kar sovpada z gospodarskim razvojem naših vasi. Tudi v bodoče bomo skrbeli za popolno zaposlitev vseh občanov.

8. V skladu s slovenskim značajem naše občine bomo sodelovali z ostalimi slovenskimi občinami na vseh področjih javnega udeleženja.

V prepričanju, da boste 13. junija s svojim glasom podprli našo prizadevanja in složno glasovali za listo «Občinske enotnosti», vas vjidno pozdravljamo.

KANDIDATI «OBČINSKE ENOTNOSTI» - SOVODNJE

- 1. Jožef Čučur — Sovodnje, dosedanji župan
2. Janko Gotič — Sovodnje
3. Marčelo Bevetak — Vrhu
4. Viljen Fak — Sovodnje
5. Franc Grič — Vrhu
6. Danilo Ožbot — Rupa
7. Franc Petecjan — Sovodnje
8. Ivan Petecjan — Peč
9. Ivan Trimonšič — Gabrje
10. Anton Tomšič — Sovodnje
11. Salamon Tomšič — Rupa
12. Albin Vižintin — Sovodnje

KANDIDATNA LISTA «OBČINSKE ENOTNOSTI» - ŠTEVERJAN

- 1. Slavko Stekar — Valerišče
2. Ferdinand Komljanec — Britof
3. Roman Jurčič — Štedno
4. Jožef Humer — Grdinca
5. Ciril Klanjšček — Uklaenci
6. Albin Komec — Britof
7. Roman Koršič — Jazbine
8. Mirko Marž — Štedno
9. Albin Marž — Valerišče
10. Karel Marž — Kakence
11. Bruno Stekar — Valerišče
12. Jožef Vogric — Aše

Skuterist padel v Podgori

Včeraj ob 12.30 so z zasednim avtom pripeljali v gorško civilno bolnišnico 30-letnega delavca Uga Korjenaka iz Mose, ki se je ponesrečil, ko se je s svojim skuterjem peljal iz tekstilne tovarne v Podgori. Blizu glavnih vrat v tovarno je stal parkirani avto Fiat 600, ki se je premaknil v trenutku, ko se je peljal mimo Korjenak s svojim vozilom in ga je podiral v bolnišnico so mu ugotovili udarec na levem kolenu z rano in verjetnim zlomom. Pridržali so ga za 15 dni na zdravljenju.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Od 30. maja do 5. junija se je v gorški občini rodilo 29 otrok, umrlo je 19 oseb, porok je bilo 12 in očeve 3.
Rojstva: Stefano Nadale, Fabiano Dessabo, Barbara Petronio, Loredana Lippi, Stefano Turoni, Paolo Ommo, Cristina La Torre, Sonia Bensa, Rita Mauri, Bruno Gioia, Liliana Sambo, Maria Depollo, Patrizia Conzatti, Sabrina Budal, Adriana Bolzan, Cristina Lenardi, Luciana Bertagnoli, Marirosaria Caggiari, Paola Battistelli, Giorgio Bensa, Claudio Tomadin, Paolo Sgrubissa, Diego Bon, Edi Kobal, Tanja Hmeljak, Roberta Corti, Mariana Rissato, Fabio Russian, Soledad Grassi.
Smrti: gradbenik 41-letni Luigi Mattioli, gospodinja 88-letna Maria Kovacic vd. Valentinc, upokojenec 73-letni Mario Cipolla, upokojenka 85-letna Maria Anna De-steffani vd. Silvestri, delavec 52-letni Pietro Preaton, upokojenec 71-letni Giovanni Motonaro, 85-letna Domenica Massarotta vd. Funčić, 36 minut stara Maria Depollo, upokojenka 70-letna Carmela Visintin vd. Delpin, 64-letni Quirino Mian.
Poroke: oficir ital. vojske Nicola Orlandini in gospodinja Nicola

Kandidati liste «Občinske enotnosti» iz Doberdoba se predstavljajo svojim volivcem z naslednjim programom za bodočo upravno dobo:

1. Nenehno si bomo prizadevali, da dobi dežela Furlanija-Juljska krajina popolno avtonomijo, ki je pogoj za boljše delovanje krajevnih ustanov, in da se v okviru republiške ustave in deželnega statuta priznajo Slovincem narodne pravice.

2. Borili se bomo zato, da se priča na prispevek državi, pri čemur je dalo slovensko ljudstvo v boju proti fašizmu in nacizmu. Vztrajali bomo na tem, da se postavijo v občini dvojezični napisi ter se imenujejo ulice z imeni slovenskih pisateljev in pesnikov; zahtevali bomo, da se z zakonom povrnejo prihrani prvotno obliko in da se prizna našim otrokom pravica do poimenovanja s pristnimi slovenskimi imeni.

3. Delovanje naše občinske uprave bo demokratično; pri sklepanju o vseh važnih zadevah se bomo posvetovali z občani.

4. V okviru dežele bomo uporabili tisti zakon o gorskih področjih za splošno napredanje občine.

5. Za izboljšanje kmetijskega gospodarstva bomo posredovali pri pristojnih oblasteh, da se uvedejo gospodarski in radospinski tečajji v slovenski.

Program javni del je naslednji:

- a) postavitev spomenika padlim za svobodo;
b) popravilo sole v Doberdodu;
c) popravilo sole v Dolu z napeljevanjem centralnega ogrevanja;
d) obnovitev javne razsvetljave;
e) asfaltiranje vseh ulic (v Doberdodu, na Poljanah in v Dolu);
f) asfaltiranje cest Poljane-Palčišče in Doberdod - jezero Jamlje;
g) zgraditev občinskega športnega igrišča v Doberdodu;
h) namestitev telefona v Dolu;
i) zgraditev občinskega pokopališča v Doberdodu ter razširitev pokopališča v Jamljan;
j) preureditev občinskega poslopja.

KANDIDATI «OBČINSKE ENOTNOSTI» - DOBERDOB

- 1. Andrej Jarc — Doberdob, dosedanji župan
2. Karel Černič — Doberdob
3. Jože Ferfolja — Doberdob
4. Andrej Gergolet — Doberdob
5. Julko Gergolet — Poljane
6. Stanislav Gergolet — Doberdob
7. Mario Lakovič — Doberdob

SMRTNE POSLEDICE PROMETNE NESREČE

Goričan podlegel poškodbam trčenja pri «Tendi rossi»

Nesrečni Gianessini je izdihnil včeraj ponoči. Tudi stanje Sava Srebrniča še vedno zelo kritično

Tragična prometna nesreča, ki se je pripetila v četrtke popoldne na obalni cesti pri lokalu «Tenda rossa», je imela smrtni epilog. Včeraj jutraj, kot ure po polnoči, je na pljučno kirurškem oddelku bolnišnice podlegel hudim zadoblenim poškodbam 36-letni avtoprevoznik Mario Gianessini iz Gorice, Korzo Italija 21.

Kot smo že poročali, je tistega usodnega popoldneva Gianessini uvozil svoj fiat 1500 Go 19220 proti Sesljanju. V avtu se je peljal tudi 44-letni Savo Srebrnič iz Gorice, Pevniška cesta 7. Na ovinku pri lokalu «Tenda rossa», pa je na nesrečna Goričana prežala smrt. V

Včeraj-danes

Gullo, električni varilec Ferruccio Bernardis in trizerka Isabella Montecor, agent javne varnosti Michele Di Nardo in tekstilka Susanna Battistuta, delavec Egenio Gojvesek in tekstilka Franceschina Brunetti, šofer Giorgio Bensa in gospodinja Teodora Koshuta, industrijski izvedenec Gabriele Valle in vrtnarica Maria Severo, gasilec Bruno Guletto in tekstilka Gabriella Kozlin, industrijec Salvatore Monaco in gospodinja Clara Ziani, tehnik Guido Vittori in Mariša Steni, kovalec Massimo Drossi in delavka Gabriella Brunetti, farmacist Pier Giorgio Soranzo in gospodinja Liliana Blassini, profesor Pietro Mastromarcano in Maria Danielon.
Oklilec: zidar Giuseppe Colja in delavka Rosita Visintin, mizar Francesco Zona in bolničarka Anna Maria Castaldin, podoficer karabinjerjev Andrea Selmo in gospodinja Elda Grassi, kapetan aviacije Federico Zamparelli in gospodinja Annamaria Casalena, sodnik dr. Nicola Piacentini in gospodinja Gabriella Brani, železniški uradnik Giuseppe Tomasi in trgovska pomočnica Gianpola Zallatru, agent javne varnosti Salvatore Raschilli in gospodinja Bruna Bogo, trgovski zastopnik Lorenzo Di Biaggio in gospodinja Liliana Klencence.

V maju na Goriškem 160.000 mejnih prehodov

V mesecu maju so zabeležili na goriškem mejnem sektorju 160.808 prehodov oseb v malem obsejnem prometu.

S potnimi listi je izstopilo 17.637, vstopilo pa 16.323 italijanskih državljanov; vstopilo je 5149, izstopilo pa 8714 tujevc.

Z dvoletničnimi izkaznicami so italijanski državljanji opravili 2645, jugoslovanski pa 7776 prehodov. Z navadnimi propustnicami so italijanski državljanji opravili 67.082, jugoslovanski pa 77.804 prehodov, s posebnimi ital. 2046, jug. 252, z izrednimi ital. državljanji 26, jug. pa 33. S tranzitno propustnico je prečkalo mejo 3144 jugoslovanskih državljanov iz Brd. Skupno je v mesecu maju prešlo mejo z najrazličnejšimi propustnicami 71.799 italijanskih in 89.009 jugoslovanskih državljanov.

Zborovanje PSI na Vrhu

Jutri, v ponedeljek ob 20. uri bo v gostilni pri Cotovich na Vrhu zborovanje PSI. Govorila bosta sovodnjanski župan Jožef Čučur in pokrajinski kandidat Marko Waltritsch.

Minister Mariotti danes v Gorici

Danes pride v Gorico minister za zdravstvo senator Luigi Mariotti. Ob 10.30 se bo minister sestel v prostori trgovske zbornice s predstavniki krajevnih oblasti, ob 11.15 pa bo imel v mali dvorani UGG na Trgu Battisti predvolilno zborovanje za PSI.

SPOROČILO POKRAJINSKE UPRAVE

Goriški Kras je vključen v konzorcij za gorske izboljšave

Izvedba tega ukrepa bo prinesla znatne koristi našim Kraševcem

Pokrajinska uprava sporoča, da je dozorel ukrep, ki bo po njegovi izvedbi prisnel precejšnje koristi kraškemu področju goriške pokrajine. Gre za klasifikacijo tega področja v konzorcij za gorske izboljšave, za kar si je pokrajinska uprava prizadevala že nekaj let, skupaj z godnim inšpektoratom, ki je začel s to akcijo.

Ta dni je predsednik pokrajinske uprave dr. Chiarotoli sprejel sporočilo zakladnega ministva iz Rima, da je odobril tako klasifikacijo. Ker sta ministri za javna dela in za kmetijstvo dali že prej svoj pristanek v tem smislu, je bil pristanek zakladnega ministva odločen, da se lahko doseže odlok predsednika republike, ki bo uradno potrdil tako klasifikacijo. Ostanje torej le še upravne formalnosti, za dosego takega odloka.

S tem ukrepom bodo dosežene precejšnje gospodarske in moralne koristi za kraško področje na Goriškem, ki je zelo pasivno in je mnogo trpelo v obseh volnaj.

Pokrajinska uprava je vzela z zadovoljstvom na znanje ugoden razvoj za pozitivno rešitev tega problema, kar bo pripomoglo h gospodarskemu in socialnemu napredku našega kraškega prebivalstva.

Kino v Gorici

VERDI. 15.15: «Splonaggio a Washington». R. Vaughn in L. Paoluzzi; ameriški film v barvah.
CORSO. 15.15: «Le ultime 36 ore». J. Garner, E.M. Saint. Crnobeli kinemasop.
MODERNISSIMO. 14.30: «Le maledette pistole di Dallas». W. Peyr in E. Marandi; ameriški crnobeli film. Zadržana predstava ob 22.30.

VITTORIO. 15.15: «L'espion soito il letto». Mirella. Danes in Jess Hahn; francoski trnobeli film. Mladini pod 14 letom vstop prepovedan.
CENTRALE. 15.00: «Dollari maledetti». D. Duryea in R. Cameron; ameriški kinemascope v tehnič. obliki. Zadržaj ob 21.30.

Kino v Trzinu

NAZIONALE. «Ercole, l'invincibile». Dan Vadis in Spela Rozin; Barvni film.
PRINCIPE. «La sottile linea rossa». Keri Dullea in Jack Warden. Kinemasopski film.
AZZURRO. «Agente 007: dalla Russia con amore». Sean Connery, Daniela Bianchi in Pedro Armadoriz; kinemasopski, barvni film.
EXCELSIOR. «Quando l'amore se ne è andato». Susan Hayward, Betty Davis in Joseph Cotten; barvni film.

Kino na Bincinah

predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL
V ponedeljek, 7. t.m. ob 18. uri ponovitev filma:
«JOSELITO IN AMERICA»

KINO PROSEK-KONTOVEI

predvaja danes, 6. t.m. ob 16. uri Metro barvni Panavision film:
«Le astuzie di una vedova»

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE LA GORIZIANA

GORICA - Ul. Duca d'Aosta 180 - Tel. 28-45 - GORICA
PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA

EMPORIO AUTO - MOTO LORENZI
Nam nudijo DELE in NADOMEŠTE. NE DELE za vsa motorna vozila: svečke, trikotnike, svetilke, preproge, prevleke, krogelnice, težaje, AMORTIZERJE ZNAMKE RIV itd.
IZREDNA RAZPRODAJA MOTORNIH BATOV - PISTONI VESPE IN LAMBRETE VSEH VRST.
REZERVIRAN PARKIRNI PROSTOR ZA STRANKE

NOVA URARNA IN ZLATARNA Sedmak
Vam nudijo bogato fabro ur priznanih znamk, zlatih in srebrnih dekorativnih predmetov.
NABREZINA - Center ZELO UGODNE CENE!

«UNIVERSALTECNICA»
RADIO - TELEVIZORJI - AVTOMATISNI IN SUPERAVTOMATISNI PRALNI STROJI - HLADILNIKI - ELEKTROGOSPODINSKI PREDMETI CANDY - REX - CGE
Izredne cene za izvoz - Dostavljamo na dom brez posebnih stroškov v vse predele v Jugoslaviji

UNIVERSALTECNICA Trieste - Trst
Corso Garibaldi št. 4, tel. 41243 in Trg Goldoni št. 1

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 16. uri Cinemascope Technicolor:
dramatni - avanturistični film:
«Roma contro Roma» (RIM PROTI RIMU)
Igrajo: Susi Anderson in John D. Barrymore.

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

KINO «IRIS» PROSEK
predvaja danes, 6. t.m. ob 15. uri Metro film:
JOSELITO CESAREO QUESADAS ENRIQUE RAMBAL

DARWIL

najnovější izum moderne tehnike

SUPERAUTOMATIC s 57 rubini in z 88 rubini

«Luis D'Or» najtanjša ura na svetu

Generalno zastopstvo «LA CLESSIDRA» Trst - Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-I nadstropje Import - Export

Prodaja na veliko in drobno

Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah! Izredni popusti - Garancije

ŠVICARSKA SUPERMARKA

NAJTRPEZNEJŠA
NAJLEAGANTNEJŠA
NAJČENEJŠA

TRST - Ul. Boccacci - 3 Telefon 28-373 **POŽAR ARTEMIO**

TOVORNI PREVOZI v vse kraje tudi v inozemstvu

Pri **MADALOSSO** v Trstu, Ul. Torrebianca 26, vogal XXX Oktobre. dobite vsakovrstno POHISTIVO, otroške VOZICKE, žimnice - originalne PERMAFLEX - Cene ugodne

MEBLO trgovina s pohištvo na drobno

NOVA GORICA - KIDRIČEVA ULICA 18 PROIZVAJAMO VSE VRSTE POHISTVA ZA IZVOZ V NEMČIJO, FRANCIJO, ITALIJO IN DRUGE DRŽAVE. NUDIMO: spalne sobe, dnevne sobe, omare za garderobo divane, naslanjače in znane žimnice na vzmeti «JOGI» več tipov. IZKORISTITE 20% POPUST PRI VSAKEM NAKUPU V TUJI VALUTI - PREVOZNI IN GARINSKI STROŠKI SO V BREME KUPCA PO PREDPISIH NJEGOVE DRŽAVE - SPEDIJSKE OPERACIJE IZVRŠIMO SAMI - KUPCEM IZ OBMEJNEGA PASU JAMČIMO DOSTAVO NA DOM IN MONTAŽO. Ob nakupu pri nas boste prihranili, ker so naše cene ZNATNO NIŽJE KOT INOZEMSKE.

Hotel «TRIGLAV»

KOPER - TELEFON št. 16

Prvorazredna restavracija, udobne sobe, terasa, zimski vrt, nočni bar s programom.

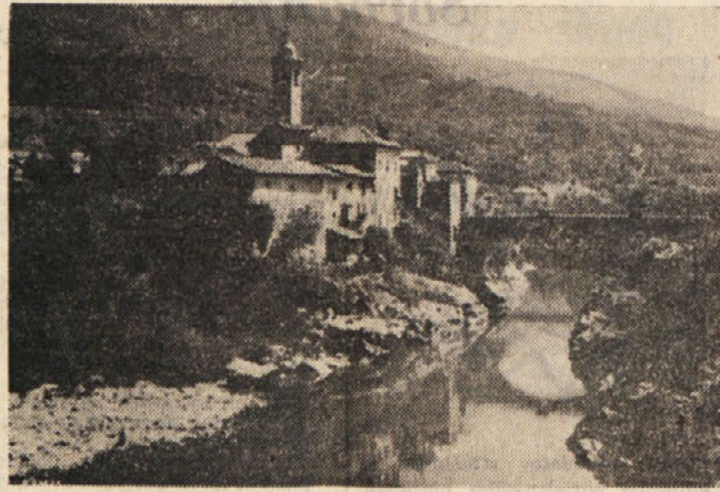
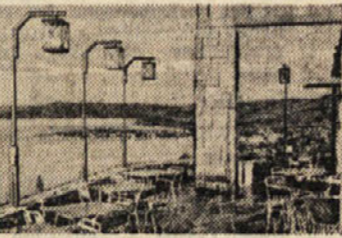
Priporočamo svoje obrate «GIUSTERNO» z olimpijskim bazenom ter restavracijo «RIZANA» s specialitetami, postrvmi in retinimi rakli.

Obiščite slovito RESTAVRACIJO

BELVEDERE

nad IZOLO

MEDNARODNA IN DOMAČA KUHINJA IN IZBRANE PIAČE - DNEVNO ZABAVNA IN PLESNA GLASBA

«GORIŠKA S SVOJIMI LEHOTAMI VAS VABI»

NOVA GORICA - Tel. 21044 opravlja kvalitete, hitre in varne prevoze potnikov in tovara doma in v inozemstvu.

TURISTIČNI URADI V: Novi Gorici, Tolminu, Bovecu, Ajdovščini, Postojni in Sežani vam nudijo vse potrebne informacije in vam hitro in solidno organizirajo izlete po Jugoslaviji in inozemstvu ter nudijo vse ostale turistične usluge.

«Planinski orel» v Trenti in gostilne v Soči in Logu pod Mangrtom

Restavracija «SEMPETER» Sempeter pri Novi Gorici tel. 21458 Vedno dobro pripravljene domače jedi in druge specialitete, pristna vina in druge piščice. V moderno preurejeni restavraciji vam bo prijetno. Vsako nedeljo ples!

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN

vdružuje s svojimi tovarno-potniškimi ladjami: redno linijo okoli sveta - redno linijo z Južno Ameriko - redno linijo z zahodno Afriko ter tudi prevoze po vsem svetu s modernimi transportnimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti. Za vse informacije se obrnite na upravo podjetja: «SPLOŠNA PLOVBA», Piran Zupančičeva ul. 24 in na naše agente po vsem svetu. Telefoni: 035-22, 035-23 Telegrami: Plovba Piran Telefoni: 73-470 do 73-477

Oglejte si najlepše podzemsko čudo na svetu **«POSTOJSKO JAMO»** OBISKI VSAK DAN OB 8,30, 10,30, 13,30, 16. in 18. uri. Izredni obiski po dogovoru z upravo. Obiščite tudi SKOCIANSKE JAME PRI DIVACI. Obiski ob 10. in 15. uri vsak dan.

PARK HOTEL

BLED TELEFONI 284 - 338

200 LEŽIŠČ • RESTAVRACIJA • KAVARNA • NOČNI BAR • HOTEL ODPRT CELO LETO V sestavi PARK HOTELA je tudi SPORHOTEL NA POLJKUJI in IZLETNIŠKI DOM V RIBNEM. VSI OBRATI POSLUJEJO CELOLETNO

RESTAVRACIJA S PRENOČILCI «SOČA» KANAL - TEL. 8

Hotel JELOVICA - Bled

NOVOZGRAJENI HOTEL Z VSEM SODOBNIM KONFORTOM MEDNARODNA KUHINJA IN DOMAČE SPECIALITETE

«Hotel Mantova» Vrhnik in restavracija Močilnik Vas zelo in poceni postrežeta

ALP HOTEL HOTEL KANIN HOTEL GOLOBAR

nudijo vse hotelske usluge. Priznana domača in inozemska kuhinja. Telef. 21 in 51

Priporočamo tudi obisk hotela

Restavracija «SEMPETER» Sempeter pri Novi Gorici tel. 21458 Vedno dobro pripravljene domače jedi in druge specialitete, pristna vina in druge piščice. V moderno preurejeni restavraciji vam bo prijetno. Vsako nedeljo ples!

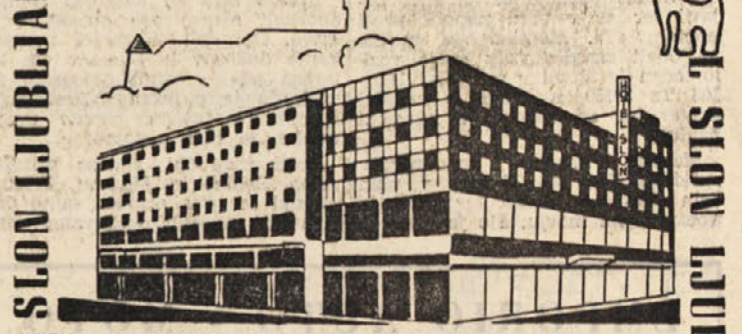
ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA

ZDRAVI BOLEZNI PREBAVIL ŽE PREKO 300 LET. Vse informacije v zvezi z zdravljenjem dobite v zdraviliško gostinskem podjetju, Zdravilišču ali pri Turističnem društvu Rogaska Slatina.

PARK HOTEL GORICA

NOVA GORICA - TELEFON 21442, 21462 svoji obrati restavracijo kavarno - Prvorazredna kuhinja Plus vsak večer razen ponedeljka

HOTEL SLON LJUBLJANA

HOTEL Z MODERNIM KONFORTOM • PRIZNANA MEDNARODNA IN NARODNA RESTAVRACIJA • NOČNI BAR Z MEDNARODNIM ARTISTIČNIM PROGRAMOM • KAVARNA • SLAŠČIČARNA • KLUBSKI IN BANKETNI PROSTORI

Hotel BELLEVUE

LJUBLJANA - TEL. 313133 priporoča cenjenim gostom domačo in mednarodno kuhinjo. Terasa - Vrt - 8 terase lep razgled na Ljubljano.

HOTEL «ZVEZDA» KOBARID

s sobami z eno in dvema posteljami, tekoča mrzla in topla voda, centralna kurjava - skupaj 34 ležišč. Streže s prvovrstnimi vini; specialitete: soška posrta in divjačina. V pet km oddaljenem Livku so prvovrstna smučišča, v Nadižu pa lepe kopeli. Cenjenim gostom se priporoča za obisk.

BLED vabi

Hoteli ob jezeru, obnovljen blejski grad z restavracijo, festival, dnevna glasba in ples, pravilne izletniške točke in druga razvedrila ter colnarjenje po jezeru

GOSTINSKO PODJETJE «SIDRO» Piran, tel. 73-313

priporoča ODLICNE SPECIALITETE IN IZBRANE PIAČE V VSEH SVOJIH OBRATIH. Nočni bar «TRI PAJIGE» v Piranu z mednarodnim artistskim programom. Odpri je vsak dan razen srede.

HOTEL GALEB RESTAVRACIJA «RIBA» KAVARNA «LOŽA» RESTAVRACIJA «TAVERNA» tel. 21605 21182 21198 21322 Priporočajo svoje gostinske usluge - Cene zmerne

DR. DUŠAN KERMAVNER

TRST IN ZAČETKI SLOVENSKE SOCIALNE DEMOKRACIJE

Odlomki iz knjige «Začetki slovenske socialne demokracije v desetletju 1884-1894» 61.

Zadnik je prejel že 12. aprila obvestilo, da je ustanovitev pravovrstnega društva dovoljena, a ustanovni občni zbor je sklical šele za 14. maja 1893. V prijavi je omenil, da se bo razpravljalo nemško, slovensko in italijansko. Po komisarjevem poročilu se je zbralo 200 delavcev. Kratko poročilo o delovanju ustanovnega odbora je podal Krečić. Nato je nekdo prebral pravila v italijanski, za njim pa Zadnik v slovenski in nemščini. Ko so začeli voliti odbor, pa se je vmešal komisar in dejal, da tega ne morejo storiti na javnem shodu. To jim je skušal oznaniti v italijanski, pa so ga navzoči nemški delavci prekinili z vzkliki «Govorite nemško!» (Deutsch sprechen!), nakar je izjavil, da razpušča shod, in je zborovalce pozval, naj se razidejo. Podobno je prikazal razpust tega zbora dopis v «Arbeiterzeitung», le število zborovalcev je omenil na 300. Nekaj dočela drugega je poročala «Edinost». «Ker pa je predsednik (I) nagovoril zbor le italijanski, dasi so bili Italijani v odločni manjšini, protestovali so Slovenci in Nemci, zbok česar je nastal tak hrup, da je

vladni komisar razpustil zborovanje. Nekoliko delavcev so odveli na policijo, kjer so jih zasilili in potem odpustili.» «Edinost» je hkrati napovedala nov občni zbor za naslednjo nedeljo. Na njem se je po istem poročilu Zadnika v slovenski in nemščini ter Krečića v italijanski sprejeli pravila in izvolili odbor z Zadnikom kot predsednikom, Krečićem kot podpredsednikom, med drugimi odborniki pa so bili Cogoi, Reichel, Tonja, Samec, Ivan Lavtar, Jacob Rosar(i): in Poljšak (vrsto imen, ki jih še nisimo in jih tudi ne bomo več srečali, smo izpustili). Občni zbor je naložil odboru, naj ukrene takoj vse potrebno, da bi društvo dobilo «premo, knjižnico in premoženje razpuščenih društev, delavske zveze» in «Nemškega bralnega društva», za kar se je odbor 26. maja obrnil na policijsko direkcijo. Na enem izmed poznejših mesečnih sestankov, je dne 10. septembra Zadnik poročal, da si je zaman prizadeval pri policijski direkciji, da bi društvo dobilo pri «Delavski zvezi» zaplenjeno knjižnico nazaj.

Takoj po 1. maju 1893 je začelo dunajsko socialnodemokratsko vodstvo pripravljati val delavskih shodov po vsej državi za uvedbo splošne, enake in neposredne volilne pravice. V poslanski zbornici so bili mladočehski poslanci že 18. marca predložili zakonski predlog takšne volilne reforme, a ni bilo videti, da bi se bila večina v zbornici sploh hotela kaj resneje ukvarjati s tem predlogom. Ze na prvomajskem shodu je dr. Adler izjavil, da socialni demokrati ne bodo mirovali prej, dokler ne bo parlament dal predloga mladočehov na dnevni red, in ne bodo dopustili, da bi brez sledu izginiti z dnevnega reda.» Za 18. junij je socialdemokratska stranka sklicala po vsej Avstriji velike shode za takšno volilno reformo. Na Dunaju so bili trije veliki shodi in je dan potekel brez «incidentov». Drugega pa je bilo v Pragi in v Brnu, kjer je policija shode prepovedala. V Brnu je policija poklicala na pomoč vojaštvo, ki ga je delavska množica sprejela s kamenjem; tisti dan so jo razgnali, a naslednji

dan je spet prišla in se prav tako branila s kamenjem. Se pred shodi 18. junija so socialni demokrati po vsej državi v 400.000 izvodih razširili letak «Vprašanje brezpravnih», pač ne samo v nemščini, ampak gotovo tudi v češčini in nemara tudi še v poljščini. Slovenskega prevoda ni bilo kakor tudi ne italijanskega. Na avstrijskem jugu, t.j. južno od Stajerske in Koroske sta bila 18. junija le dva nevelika shoda - v Trstu in v Ljubljani - medtem ko so tretjega - v Zagorju - prepovedali.

V Trstu je bil samo shod okrog 80 nemških delavcev, katerim je govoril Reichel; poročilo o tem shodu v «Arbeiterzeitung» je napovedovalo «v najkrajšem času italijanski shod.» V Ljubljani je Kordelič prijavil shod z dnevnim redom. «1. Predlog mladočehov za uvedbo splošne volilne pravice in 2. Položaj delavcev, kmetov in malih obrtnikov.» O shodu je izšla le kratka vest v Arbeiterzeitungu in moramo vse podatke o njem zajeti v Robidovem poročilu. Pod Kordeličevim predsedvom je govoril Grablovic, ki je med drugim omenil, tudi leto 1848, ko so se avstrijski narodi borili za svobodo. Glavni govornik pa je bil tako k prvi kakor tudi k drugi točki Wilhelm Eich iz Beljaka, ki ga je pri prvi točki po slovensko tolmačil in dopolnjeval Brozovič, pri drugi pa Grablovic. Eich je navajal tudi statistične podatke o vse hujšem zadolževanju kmetov in o dražbenem bobnu, ki je v zadnjih petih letih pel za 69.000 kmečkih posestev: «Dejal je, da s propadanjem kmetstva in male obrti »zapada delovno ljudstvo vse bolj poverizmu, in menil, da si morajo ti stanoviti podati bratske roke za skupen boj proti današnjemu gospodarskemu sistemu.» Soglasno sprejeta rešolucija je bila prepis že znane resolucije prvomajskega shoda, kolikor se je nanašala na splošno in enako volilno pravico. Enak shod so ljubljanski socialni demokrati sklicali v Zagorju, a jim ga je okrajni glavar Grill prepovedal.

»S shodi 18. junija začeta akcija pa se ni ustavila. V dneh 9. julija in 20. avgusta sta bila na Dunaju dva gigantska zbora z več ko 50.000 udeleženci. Tudi izven glavnega mesta so se nadaljevala delavska zborovanja.

V Trstu so se tedaj spet sporazumeli predstavniki vseh treh narodnostnih «sektov» socialne demokracije, kar razberemo iz dejstva, da so Ucekar, Zadnik in Reichel prijavili za 23. julij shod na Velikem trgu; policija ga ni dovolila, češ da bi ovrnil promet. Po tej prepovedi ki jo je policijska direkcija sporočila prijaviteljem 19. julija, je pravovrstno društvo sklicalo na isti dan 23. julija popoldne shod v Skednju z dnevnim redom: «1. Položaj delavstva ter namen in korist društev; 2. Vpisovanje članov in 3. Predlogi zadevajoči korist društva.» Zadnik je govoril 42 poslušalcem, izmed katerih se jih je devet vpisalo v društvo.

Namesto prepovedane shoda na Velikem trgu pa so isti trije sklicatelji prijavili za teden dni pozneje, t.j. za 30. julija shod na nekem vrtu z dnevnim redom: «Položaj delavskega ljudstva in splošna, enaka in neposredna volilna pravica.» Ucekar, Krečić in Carlo Laurica (pač Lavrina) so govorili 400 poslušalcem, po sodb. komisarija vsi trije »zmerne». Shod je v resoluciji izjavil, «da delavski razred lahko samo v složnosti in mednarodni strnjivosti najde moč, ki je potrebna za to, da si pribori svoje pravice, in tudi za to, da se osvobodil, in da je zato solidaren z dotedanjim in prihodnjim akcijo socialnodemokratske stranke za dosego splošne, enake in neposredne volilne pravice» Poročilo v «Edinosti» je ocenilo, da se je shoda udeležilo 350 ljudi, in navedlo nekaj Ucekarjevih izjavanj, med drugim tudi njegovo »misel, da more sleherni delavec gojiti v svoji rodni narodnosti svojo in jezik svoj, vendar pa mora poleg tega delovati za skupni, mejnarodni princip.» (Se nadaljuje)